

Varhaiskasvatuksen henkilöstön käsityksiä sosiaalisen kestäväen kehityksen toteutumisesta ja edistämisestä varhaiskasvatuksen arjessa

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Sosionomi (AMK)

kevät 2025

Sofia Moberg

Koulutus	Sosionomi (AMK)	
Tekijä	Sofia Moberg	Vuosi 2025
Työn nimi	Varhaiskasvatuksen henkilöstön käsityksiä sosiaalisen kestävän kehityksen toteutumisesta ja edistämisestä varhaiskasvatuksen arjessa	
Ohjaaja	Mari Korhonen	

Sosiaalisen kestävän kehityksen ja muiden kestävän kehityksen ulottuvuuksien toteutumiseen tähtääminen on tärkeämpää kuin koskaan. Yhtäläisten elinolojen turvaaminen tuleville sukupolville ja kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttaminen mahdollistavat vastuullisen ja oikeudenmukaisen tulevaisuuden toteutumisen. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa tietoa sosiaalisen kestävän kehityksen toteutumisesta ja sen tunnistamisesta varhaiskasvatuksessa, jotta lapsia voidaan tukea toimimaan vastuullisesti sekä sosiaalisesti että ympäristöllisesti. Tavoitteena oli tutkia ja selvittää varhaiskasvatuksen henkilöstön näkemyksiä sosiaalisen kestävän kehityksen näkyvyydestä, toteutumisesta ja edistämisestä varhaiskasvatuksen arjessa. Lisäksi tavoitteena oli kartoittaa varhaiskasvatuksen henkilöstön tietoisuutta ja ymmärrystä käsiteltävästä aiheesta. Opinnäytetyö toteutettiin tutkimuksellisenä, ja sen tilaajana toimi Kanta-Hämeen alueella sijaitseva päiväkot.

Tietoperustassa perehdyttiin sosiaaliseen kestävään kehitykseen ja aiheen kannalta keskeisiksi muodostuneisiin käsitteisiin. Lisäksi syvennyttiin kahteen aikaisempaan samasta aiheesta tehtyyn tutkimukseen ja niistä saatuihin tuloksiin. Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena, jonka tutkimuskysymyksiksi muodostuivat seuraavat: Millä tavoilla sosiaalinen kestävä kehitys näyttäytyy ja toteutuu varhaiskasvatuksen arjessa käytännössä? sekä kuinka sosiaalista kestävä kehitys edistetään varhaiskasvatuksessa? Tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselytutkimusta, ja aineistonanalyysi toteutettiin laadullisena sisällönanalyysinä. Aineisto kerättiin sähköisellä Webropol-kyselyllä varhaiskasvatuksen henkilöstöltä, ja siihen vastasi yhteensä kolme varhaiskasvattajaa.

Tutkimustulosten perusteella sosiaalinen kestävä kehitys näkyy varhaiskasvatuksen arjessa sosiaalisten taitojen vahvistamisena ja yhdenvertaisuuden takaamisena. Konkreettisine esimerkeinä mainittiin kaveri- ja tunnetaitojen käsittely, kiusaamisen ennaltaehkäisy sekä yhteiset säännöt. Henkilöstöllä on merkittävä rooli aiheen toteutumisessa, ja aineistossa korostuivat muun muassa arviointiin ja aiheen tuntemukseen liittyvät asiat. Sosiaalisen kestävän kehityksen edistämisessä korostuivat yhteisöllisyyteen, osallisuuteen ja toimijuuteen liittyvät tekijät sekä henkilöstön rooli ja toiminnan kehittäminen. Vastaajat totesivat esimerkiksi turvallisen ilmapiirin, lapsen vaikuttamisen mahdollisuudet sekä aikuisen esimerkin tukevan sosiaalista kestävyttä. Lisäksi mainittiin oman toiminnan reflektointi ja toiminnan toteuttamiseen liittyvät haasteet. Johtopäätöksinä voitiin todeta, että henkilöstöllä on suuri merkitys sekä aiheen toteutumisessa että edistämisessä. Sosiaalisen kestävyuden edistämistä pyritään kehittämään erityisesti lisäämällä yhteisöllisyyttä ja lasten osallisuutta. Toteuttamisessa koetaan jonkin verran haasteita liittyen esimerkiksi konkreettisten esimerkkien uupumiseen tai liian kiireiseen arkeen. Sosiaalisen kestävyuden tunnistettiin näkyvän erityisesti varhaiskasvatuksen arvoissa ja niiden toteutumisessa. Jatkossa aihetta voisi tutkia laajemmin selvittämällä eri varhaiskasvatustyksiköiden henkilöstön käsityksiä ja vertailla mahdollisia eroja kestävyyskasvatuksessa.

Avainsanat Varhaiskasvatus, kestävä kehitys, sosiaalinen kestävä kehitys

Sivut 33 sivua ja liitteitä 8 sivua

Degree Programme in Social Services

Author Sofia Moberg

Year 2025

Subject Early Childhood Education Personnel's Perspectives on the Implementation and Promotion of Social Sustainability in the Everyday Routines of Early Childhood Education

Supervisor Mari Korhonen

Aiming for the implementation of social sustainability and its other dimensions is now more important than ever. Ensuring equal living conditions for future generations and achieving the goals of sustainable development enable the realization of responsible and just future. The purpose of this thesis was to produce information on the implementation of social sustainability and its recognition in early childhood education (ECEC). In this way, children can be supported to learn responsible behavior. The objective was to produce information on how social sustainability is being implemented and promoted in ECEC. In addition, the objective was to explore personnel's awareness and understanding of the subject. The thesis was research-oriented and commissioned by an early childhood education center in southern Finland.

Social sustainability and key concepts related to the topic are discussed in the theoretical background. In addition, two previous studies on the same topic were examined. The thesis was implemented as a qualitative study. The research questions were: "How is social sustainability seen and implemented in practice in early childhood education?" and "How is social sustainability promoted in early childhood education?". A survey was used as a research method and data analysis was conducted as qualitative content analysis. The data were gathered from ECEC staff using an online Webropol survey which was answered by three early educators.

According to the results, social sustainability is visible in ECEC as reinforcement of social skills and guaranteeing equality. Handling social and emotional skills, preventing bullying and common rules were mentioned as concrete examples. Personnel have an essential role in the implementation of the topic. Sense of community, participation, agency, role of staff and development of practices were highlighted in the promotion of social sustainability. The respondents pointed out that a safe environment, child's possibilities to influence and examples set by adults support social sustainability. In addition, self-reflection and challenges related to the implementation of the activities were mentioned. Conclusions were made that personnel in ECEC have a great impact on implementing and promoting the theme. The aim is to promote social sustainability by increasing a sense of community and children's participation. The lack of concrete examples or a busy daily schedule poses some challenges. Social sustainability was especially identified in the values of ECEC. In the future, the theme could be studied further by exploring the perspectives of staff in different ECEC centers and comparing possible differences in sustainability education.

Keywords Early childhood education, sustainable development, social sustainable development

Pages 33 pages and appendices 8 pages

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Varhaiskasvatus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle	2
2.1	Varhaiskasvatus.....	2
2.2	Varhaiskasvatuksen henkilöstö	4
2.3	Kestävä kehitys osana ekososiaalista sivistystä.....	6
2.4	Kestävä elämäntapa varhaiskasvatuksessa	9
2.5	Sosiaalinen kestävä kehitys	10
2.6	Aiemmat tutkimukset aiheesta	13
3	Opinnäytetyön toteutus	14
3.1	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset.....	14
3.2	Tutkimusmenetelmät.....	15
3.2.1	Aineiston hankinta Webropol-kyselyllä varhaiskasvattajilta	16
3.2.2	Aineiston analyysi laadullisella sisällönanalyysillä.....	17
3.3	Opinnäytetyön eettisyys, kestävyys ja luotettavuus	20
4	Tulokset	22
4.1	Sosiaalisen kestävä kehityksen näkyvyys ja toteutuminen varhaiskasvatuksen arjessa.....	23
4.2	Sosiaalisen kestävä kehityksen edistäminen varhaiskasvatuksessa	24
5	Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset	26
6	Pohdinta.....	28
	Lähteet.....	31

Taulukot

Taulukko 1. Kyselytulokset sosiaalisen kestävä kehityksen näkyvyydestä ja toteutumisesta varhaiskasvatuksen arjessa.....19

Taulukko 2. Kyselytulokset sosiaalisen kestävä kehityksen edistämisestä varhaiskasvatuksessa.....20

Liitteet

- Liite 1. Aineistohallintasuunnitelma
- Liite 2. Tietosuojailmoitus
- Liite 3. Saatekirje ja Webropol-kyselylomake

1 Johdanto

Sosiaalinen kestävä kehitys ja muut kestävä kehityksen ulottuvuudet ovat ajankohtaisempia kuin koskaan. Sosiaalisen kestävä kehityksen tarkoituksena on elämän perusedellytysten ja ihmisten perusoikeuksien saavuttaminen (Korhonen, n.d.). Lisäksi ihmisten tasavertaiset mahdollisuudet hyvinvointiin sekä mahdollisuudet osallistua päätöksentekoon omassa maassa ja maailmanlaajuisesti ovat osa sosiaalista kestävyttä. Perusajatuksena on hyvinvoinnin edellytysten takaaminen ja siirtyminen seuraavalle sukupolvelle. Yksilötasolla tarkasteltuna sosiaalista kestävyttä on esimerkiksi kestäviin elämäntapoihin pyrkiminen, vastuullisuus sekä oman toiminnan merkityksen ja vaikutusten ymmärtäminen. (Karvonen & Uotinen, 2024)

Sosiaalinen kestävä kehitys liittyy oleellisena osana kestävään kehitykseen ja sen periaatteisiin sekä sille asetettuihin tavoitteisiin, kuten Agenda 2030 -toimintaohjelmaan (Ulkoministeriö, n.d.). Kestävä kehitys on ajankohtainen ja tärkeä aihe nykypäivän yhteiskunnassa, sillä resurssit ja luonnonvarat uhkaavat loppua, kulutus on suurta ja tämä kaikki uhkaa tulevaisuuden sukupolvia ja heidän yhtäläisiä mahdollisuuksiaan yhtä hyviin elinoloihin. Kestävä kehityksen ulottuvuuksista ekologista kestävyttä on käsitelty laajimmin, mutta myös muiden kestävä kehityksen ulottuvuuksien huomiointi ja erityisesti niiden välisten keskinäisriippuvuuksien ymmärtäminen on tärkeää. Kestävä kehityksen eri ulottuvuudet ovat toisistaan riippuvaisia. (Schönach ym., 2022, ss. 65–69) Tätä käsitystä kuvaa ekososiaalinen sivistyskäsite, jonka mukaan ekologiset ja sosiaaliset kysymykset kietoutuvat yhteen (Foster ym., 2022, s. 205).

Tämän opinnäytetyön tilaajana on Kanta-Hämeen alueella sijaitseva päiväkotitoiminta. Tavoitteena on tutkia ja selvittää varhaiskasvatuksen henkilöstön näkökulmia sosiaalisen kestävä kehityksen näkyvyydestä, toteutumisesta ja edistämisestä varhaiskasvatuksen arjessa. Lisäksi tavoitteena on kartoittaa varhaiskasvatuksen henkilöstön tietoisuutta ja ymmärrystä käsiteltävästä aiheesta. Tarkoituksena on tuottaa tietoa sosiaalisen kestävä kehityksen toteutumisesta ja sen tunnistamisesta varhaiskasvatuksessa, jotta lapsia voidaan tukea toimimaan vastuullisesti sekä sosiaalisesti että ympäristöllisesti. Aihetta tutkitaan kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen menetelmillä. Tutkimusmenetelmänä käytetään kyselytutkimusta ja aineistonanalyysi toteutetaan laadullisena sisällönanalyysinä.

Sosiaalinen kestävä kehitys on yhteisöllisyyttä, osallisuuden toteutumista sekä toisten kohtaamis- ja vuorovaikutustaitojen omaksumista (Karvonen & Uotinen, 2024).

Varhaiskasvatuksessa sen tehtävänä on taata yhtäläiset mahdollisuudet lapsille sekä välittää hyviä käytänteitä, arvoja ja tapoja tulevalle sukupolvelle. Tavat, tottumukset sekä ajatus- ja käytösmallit omaksutaan ja niihin kasvetaan lapsesta asti. Kestävän kehityksen ulottuvuuksista sosiaalisen kestävyuden tavoitteena on opettaa ja välittää arvoja, asenteita ja tapoja, jotka tukevat arkista vuorovaikutusta ja omaa hyvinvointia vähentämällä kiusaamista ja väkivaltaa sekä edistämällä yhteistä hyvää (Karvonen & Uotinen, 2024). Sen toteutuminen vaatii aikuisilta esimerkkinä toimimista ja näyttämistä, jotta lapset pystyvät harjoittelemaan ja omaksuma kestäviä elämäntapoja ja taitoja sekä kasvamaan kestävästi vastuullisiksi yksilöiksi.

2 Varhaiskasvatus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle

Tässä luvussa perehdytään sosiaaliseen kestäväan kehitykseen ja käsitellään siihen liittyvää teoriaa. Lisäksi esitellään aiheen kannalta keskeisiksi muodostuneet käsitteet. Näitä ovat varhaiskasvatus, varhaiskasvatuksen henkilöstö, ekososiaalinen sivistys, kestävä elämäntapa varhaiskasvatuksessa sekä sosiaalinen kestävä kehitys. Lopuksi perehdytään aiheesta tehtyihin aikaisempiin tutkimuksiin ja niistä saatuihin tuloksiin.

2.1 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on lapsen opetuksen, kasvatuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, joka on aina tavoitteellista ja suunnitelmallista ja siinä painottuu erityisesti pedagogiikka (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 § 2). Sen tehtävänä on lasten kokonaisvaltaisen kehityksen, kasvun ja oppimisen edistäminen yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus toimii lasten syrjäytymistä ennaltaehkäisevänä tekijänä sekä edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Lisäksi se vahvistaa lasten aktiivista toimijuutta ja osallisuutta yhteiskunnassa siellä opittujen taitojen ja tietojen kautta. Varhaiskasvatus tarjoaa myös huoltajille mahdollisuuden työelämään tai opiskeluihin osallistumiselle sekä tukee heitä kasvatustyössä. (Opetushallitus, 2022, s. 16)

Lapsen osallisuudella ja sen toteutumisella varhaiskasvatuksessa on suuri vaikutus ja merkitys. Varhaiskasvatuksessa osallisuus tarkoittaa lapsen kuulumista ryhmään ja yhteisöön sekä mahdollisuutta osallistua vuorovaikutukseen omista lähtökohdista käsin (Opetushallitus, n.d.). Lapsikeskeisyyden ja -lähtöisyyden yleistyttyä varhaiskasvatuksessa jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen on lisääntynyt. Tämä tarkoittaa esimerkiksi lasten kiinnostuksen kohteiden ja aiempien kokemusten huomioimista sekä lapsilähtöisen

toiminnan toteuttamista. Lapsen asema varhaiskasvatuksessa on vahvistunut ja heidän roolinsa aktiivisina toimijoina korostunut. Usko ja luottamus lasten toimijuuteen mahdollistavat osallisuuden toteutumisen. Osallisuus puolestaan lisää lasten metakognitiivisia taitoja eli kykyä ajatella omaa ajattelua, kasvattaa itseluottamusta, selkiyttää minäkäsitystä ja kehittää yhteisessä vaadittavia taitoja. Osallisuuden toimintakulttuuri on uudenlainen varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri, jonka tavoitteena on vahvistaa lasten osallisuuden peruslähtökohtia ja huomioida lasten näkökulmat kaikissa arjen vuorovaikutustilanteissa. (Turja, 2020, ss. 40–41, 51) Sosiaalisen kestävän kehityksen kannalta osallisuus ja sen toteutuminen on tärkeää, sillä sen on tunnistettu olevan keskeinen osa sosiaalista kestävyttä esimerkiksi hyvinvoinnin edistämisen ja syrjäytymisen vähentämisen osalta, (Nieminen, 2022, s. 6).

Varhaiskasvatus ja sen järjestäminen on jokaisen kunnan velvollisuus. Erilaisia varhaiskasvatuksen muotoja ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatustoiminta. Huoltaja päättää lapsen osallistumisesta varhaiskasvatukseen, mutta jokaisella lapsella on siihen lainmukainen oikeus. Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavia velvoitteita ovat varhaiskasvatuslaki, Suomen perustuslaki, varhaiskasvatuksesta annettu valtioneuvoston asetus sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Lisäksi varhaiskasvatuksessa ja sen järjestämisessä on huomioitava kansainväliset sopimukset, joihin Suomi on sitoutunut sekä muusta lainsäädännöstä tulevat velvoitteet. Tällaisia ovat muun muassa yhdenvertaisuuslaki, tasa-arvolaki, YK:n lapsen oikeuksien sopimus sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet. (Opetushallitus, 2022, ss. 16–17)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvoperusta, sisältö ja tavoitteet ohjaavat varhaiskasvatuksen henkilöstöä työssä ja kannustaa sitoutumaan niiden mukaiseen toimintaan. Varhaiskasvatustavoitteissa säädetyt valtakunnalliset varhaiskasvatuksen tavoitteet ohjaavat varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden, paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadintaa, arviointia ja toteuttamista. Sosiaalisen kestävän kehityksen kannalta olennaista on arvoperustaan kirjatut arvot terveellisestä ja kestävästä elämäntavasta, ihmisenä kasvamisesta sekä yhdenvertaisuudesta, tasa-arvosta ja moninaisuudesta. (Opetushallitus, 2022, ss. 16–17, 23)

Varhaiskasvatus on merkittävä osa lapsen oppimista ja kasvua ja se on myös osa suomalaista koulutusjärjestelmää. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää ja toteuttaa lasten koulutuksellista tasa-arvoa sekä tukea elinikäistä oppimista. Sen tulee tukea lapsen oppimisen edellytyksiä sekä huomioida inklusiivisuuden periaatteet kaikessa toiminnassa.

Erilaisia inklusiivisuuden periaatteita ovat yhdenvertaisuus, tasa-arvoisuus, yhteisöllisyys, sosiaalinen osallisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä yhtäläiset oikeudet. Tärkeää on, että inklusiivisuus toteutuu varhaiskasvatuksessa kaikkien lasten kohdalla. (Opetushallitus, 2022, s. 9)

Varhaiskasvatuksella on tutkitusti todettu olevan nuoruus- ja aikuisikäen asti ulottuvia myönteisiä vaikutuksia. Lasten on todettu hyötynneen laadukkaasta varhaiskasvatuksesta sosiaalisesti, emotionaalisesti ja kognitiivisesti. Erityisesti sen on todettu ehkäisevän lasten ja nuorten impulsiivista käytöstä. Vaikka epäsuotuisista kasvu- ja oppimisympäristöistä aiheutuvia puutteita ei voida kokonaan ehkäistä varhaiskasvatuksen avulla, on sillä todettu olevan myönteisiä vaikutuksia etenkin sosioekonomisesti heikommista oloista tuleville lapsille. (Kronqvist, 2020, s. 12)

2.2 Varhaiskasvatuksen henkilöstö

Varhaiskasvatuksessa työskentelevällä henkilöstöllä on suuri merkitys ja vaikutus lapsen kasvatukseen, opetuksen ja hyvinvoinnin osalta. Osaava, sensitiivinen ja hyvin koulutettu henkilökunta on merkittävä varhaiskasvatuksen laatutekijä ja sillä on vaikutusta myös varhaiskasvatuksen vaikuttavuuteen (Kronqvist, 2020, s. 12). Laadukas toimintakulttuuri mahdollistaa työntekijöille mahdollisuuden vaikuttaa oman työn kehittämiseen. Lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista hyvinvointia, kasvua ja terveyttä tulee varhaiskasvatuslain mukaan tukea kaikin puolin. Sensitiivinen kuunteleminen ja lapsen arvostaminen luovat hyvinvointia, mikä on kehityksen, kasvun ja oppimisen edellytys. (Kronqvist, 2020, s. 12) Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on vastuu näiden tavoitteiden toteutumisessa.

Oleennaista on, että varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määritetyt arvot toteutuvat ja ohjaavat kasvattajien ja työntekijöiden päivittäistä arkea. Tämän vuoksi varhaiskasvatuksen ammattilaisten on tärkeä tuntea, tunnistaa ja toimia työssään varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määriteltyjen arvojen mukaisesti. Arvokasvatus vaatii työtä ohjaavien arvojen sisäistämistä. Sen tehtävänä on kannustaa toimimaan arvojen mukaisesti yhdessä tekemällä ja rinnalla kulkien. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pedagogiikka perustuu osaksi siinä määriteltyyn arvoperustaan (Opetushallitus, 2022, s. 24). Pedagogiikalla tarkoitetaan erityisesti kasvatus- ja varhaiskasvatustieteelliseen tietoon perustuvaa tavoitteellista toimintaa, jonka tarkoituksena on lasten oppimisen ja hyvinvoinnin takaaminen. Se näkyy kasvatuksen, hoidon ja opetuksen kokonaisuudessa

sekä varhaiskasvatuksen oppimisympäristöissä ja toimintakulttuurissa. (Opetushallitus, 2022, s. 24)

Kasvatuksen, hoidon ja opetuksen muodostamaa kokonaisuutta voidaan tarkastella käsitteellisesti erillisinä, vaikka käytännössä ne nivoutuvat tiiviisti yhteen. Kasvatuksen osalta tärkeää on, että sen kautta tavat, arvot, normit ja asenteet voivat siirtyä, muovautua ja uudistua eteenpäin henkilöstöltä lapsille. Tavoitteena on siirtää tärkeitä arvoja seuraavalle sukupolvelle sekä ohjata lapsia toimimaan eettisesti kestäväällä tavalla. Vallitsevien toiminta- ja ajattelutapojen kriittinen tarkastelu sekä omien mielipiteiden muodostamisen tukeminen on myös tärkeää. Tarkoituksena on tukea lasten kehitystä siten, että he oppivat paitsi itse toimimaan myös hyödyntämään omaa osaamistaan yhteiseksi hyväksi. Lapsen yksilöllisen identiteetin muotoutuminen ja sen tietoinen ohjaaminen on kasvatuksen sivistystehtävä, jonka tarkoituksena on, että lapsi oppii havainnoimaan oman toimintansa vaikutuksia ympäristöönsä ja toisiin ihmisiin. (Opetushallitus, 2022, s. 24–25)

Kati Rintakorpi on käsitellyt aihetta artikkelissaan *Sosiaalinen kestävyys varhaiskasvatuksessa*. Hän nostaa esille erityisesti sosiaalisen kestävyuden toteutumiseen liittyviä haasteita varhaiskasvatuksen arjessa. Lisäksi artikkelissa käsitellään sosiaalisen kestävyuden kehittämistä Koko koulu kasvattaa -mallin kautta. Sosiaalisen kestävyuden todetaan artikkelissa olevan tällä hetkellä puutteellista varhaiskasvatuksessa (Rintakorpi, 2024, s. 2). Taustalla vaikuttavat varhaiskasvatuksen henkilöstön eri ammattiryhmien asiantuntijuus sekä ammatillisten roolien väliset jännitteet. Eri ammattiryhmien välillä voi olla haasteita luoda yhdessä ymmärrystä ja tulkintoja yhteisestä toiminnan kohteesta. Lisäksi varhaiskasvatuksen jatkuvan henkilöstöpulan vuoksi varhaiskasvatuksessa toimii paljon vaihtuvia tai epäpäteviä sijaisia. Tällaisessa tilanteessa pitkäjänteinen kehittämistyö on haastavaa. Vuoteen 2030 mennessä varhaiskasvatuslain velvoittamana yhdessä lapsiryhmässä tulisi toimia rinnakkain kolme ammattilaista, joista jokaisella on oma koulutuksensa ja tehtäväkuvansa. Tällöin varhaiskasvatuksen asiantuntijuuden muodostavat varhaiskasvatuksen opettajat, sosionomit ja lastenhoitajat. Erilaisen osaamisen tulisi rakentua yhteneväksi kokonaisuudeksi, mutta sen toteutuminen on haasteellista. (Rintakorpi, 2024, ss. 2, 5)

Henkilöstön kelpoisuusvaatimuksia ja mitoituksia koskevia säädöksiä tulee noudattaa (Opetushallitus, 2022, s. 19). Kunnan, kuntayhtymän ja yksityisen palveluntuottajan tehtävänä on huolehtia riittävän kelpoisuusvaatimukset täyttävän henkilöstön hankinnasta, jotta varhaiskasvatuksen tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Varhaiskasvatuksessa kelpoisuusvaatimuksena edellytetään varhaiskasvatuksen opettajan, varhaiskasvatuksen

sosionomin, varhaiskasvatuksen lastenhoitajan, perhepäivähoitajan, varhaiskasvatuksen erityisopettajan tai steinerpedagogisen varhaiskasvattajan tutkintoa ja opintoja. Päiväkodin johtajalta edellytetään riittävää koulutusta ja johtamistaitoa. Lisäksi varhaiskasvatuksessa voi olla myös muuta henkilöstöä, jos lasten tarpeet ja varhaiskasvatuksen tavoitteet sitä edellyttävät. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 § 25) Tässä opinnäytetyössä varhaiskasvatuksen henkilöstöllä viitataan lapsiryhmissä työskentelevään henkilöstöön, sillä tutkimusta ja aineiston hankintaa rajattiin koskemaan ainoastaan lasten kanssa päivittäin työskentelevää henkilökuntaa.

2.3 Kestävä kehitys osana ekososiaalista sivistystä

Kestävä kehitys ja sen kokonaisvaltainen kehittäminen on paitsi ajankohtainen myös keskeinen yhteiskunnallinen ja globaali haaste tulevaisuuden hyvinvoinnin ja sen ylläpitämisen kannalta. Ensimmäisen kerran se nostettiin poliittisesti esille 1980-luvun lopulla YK:n julkaiseman raportin myötä (Suomen YK-Liitto, n.d.). Kestävän kehityksen määriteltiin olevan ympäristöllisen, sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisen kehityksen muodostama kokonaisuus, joka turvaa myös tulevien sukupolvien oikeuden omaan kehitykseen. Olennaista on, että kestävä kehitys on sen ulottuvuuksien muodostama kokonaisuus, jossa kaikkien osa-alueiden merkitys tulee huomioida. (Suomen YK-Liitto, n.d.) Tällä hetkellä kestävä kehitys edistämiseen liittyviä toimenpiteitä vaaditaan enemmän kuin koskaan ja sen eteen on tehtävä vielä paljon työtä. Vuonna 2015 julkaistiin YK:n jäsenmaiden välinen kestävä kehitys Agenda2030-toimintaohjelma, jonka tavoitteena on, että jäsenmaat saavuttavat ohjelman sisältämät 17 maailmanlaajuista tavoitetta vuoteen 2030 mennessä (Suomen YK-Liitto, n.d.).

Kestävä kehitys ja kestävyys voidaan nykyisin liittää erilaisiin asiayhteyksiin, jolloin niistä on saatavilla useita erilaisia määritelmiä, mikä aiheuttaa haasteita ilmiön ymmärtämisen suhteen. Tunnetuin kestävä kehityksen määritelmä on kuitenkin todennäköisesti YK:n Ympäristön ja kehityksen maailmankomission luoma määritelmä, jonka mukaan nykyhetken tarpeet voidaan tyydyttää siten, että myös tulevaisuuden sukupolvilla on mahdollisuus tyydyttää omat tarpeensa (Siirilä & Salonen, 2023, ss. 26–27). Kestävässä kehityksessä kestävyys tarkoittaa nykyisten elämäntapojen, yhteiskuntarakenteiden sekä maailman säilyttämistä ja kehitys puolestaan niihin kohdistuvaa tarvittavaa muutosta. Kestävyyden ja kehityksen yhdistäminen on haastavaa, mutta välttämätöntä tulevaisuuden kannalta. Haasteena on erityisesti lyhyen ja pitkän aikavälin näkyvien yhteensovittaminen. Kestävän kehityksen toteutuminen vaatii yhteiskunnan rakenteisiin, toimintoihin sekä

jokapäiväiseen elämään kohdistuvaa muutosta eli kestävyysmurrosta. Uusien ongelmien ehkäisy sekä jo aikaansaatuisten vaurioiden korjaaminen yhdessä voivat muodostaa liian suuren haasteen tulevaisuuden sukupolville. (Siirilä & Salonen, 2023, ss. 26–29)

Ihmisen kukoistaminen maapallolla rakentuu luonnon ekosysteemien, ihmisyhteisön ja talouden välisestä riippuvuussuhteesta. Ekososiaalisen sivistyskäsitteen maailmankuvan mukaan ekologisista kysymyksistä huolehtiminen on tärkein asia elämän edellytysten turvaamiseksi. Toiseksi tärkeintä on huolehtia ihmisoikeuksien toteutumisesta arvokkaan elämän vaalimiseksi. Hierarkkisesti kolmanneksi tärkeintä on vakaan talouden ylläpitäminen, jotta ihmisten inhimilliset perustarpeet pystytään tyydyttämään. Elämän edellytysten säilyminen (ekologinen ulottuvuus) ja ihmisoikeuksien luovuttamattomuus (sosiaalinen ulottuvuus) ovat ekososiaalisen sivistyksen kaksi itsessään arvokasta päämäärää. Näitä päämääriä tavoiteltaessa vakaa talous (taloudellinen ulottuvuus) on yksi oleellisista keinoista niihin pääsemisessä. (Foster ym., 2022, ss. 206–208)

Sosiaalipedagogiikassa ekososiaalinen sivistys on korostunut erityisesti 2020-luvun keskusteluissa. Sen kohdalla uusi suuntaus on haastanut humanistisen ajattelun pohjalle rakentuvaa ihmiskeskeisyyttä ja myös tunnistanut ekologisten ja sosiaalisten kysymysten yhteenkietoutuneisuuden. Ekososiaalinen sivistys yhdistää ihmisoikeus- ja ympäristökysymykset, minkä vuoksi se sopii yhdistettäväksi sosiaalipedagogiikkaan. Ekologisen kestävyysrajan rajat ovat ylittymässä ja ekologiset sekä ekososiaaliset kriisit ovat lisääntyneet 2000-luvulla. Sosiaalialalla ekososiaalista viitekehystä on lisätty teoriaperustaan 1980-luvulta alkaen. Sille ominaista on, että globaali ympäristökriisi nähdään myös sosiaalialan kriisinä. Myös kasvatustieteissä aihetta on tarkasteltu kriittisesti. Sosialisatian yhteisöjen ja kasvatuksen on todettu olevan yhteydessä ekologisen kriisin muodostumiseen, sillä myös ne ylläpitävät sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväntä yhteiskuntajärjestystä ja elämäntapaa. Kasvattajien tulisi pyrkiä ymmärtämään ekokriisiä ylläpitäviä rakenteita ja niiden mahdollista purkamista. (Nivala & Ryyänen, 2025, ss. 84–87)

Pelkkä kestävä kehityksen tavoittelu ei vielä riitä ekologisen kestävyysrajan toteutumiseen vaan se vaatii ymmärrystä suunnata vastuunkanto ja myötätunto ihmisten lisäksi myös luonnonympäristöihin ja muihin elollisiin olentoihin. Sosiaalipedagogiikan kasvatuksellisilla ja sosiaalisen tuen käytännöillä saatetaan ylläpitää kestäväntä elämäntapaa, minkä vuoksi ekososiaalinen suuntaus tulee vaikuttamaan sosiaalialaan. Olennaista ekososiaaliseen ajatteluun pohjautuvassa kasvatustyössä on luontosuhteen elvyttäminen sekä vallitsevien toiminta- ja ajattelutapojen muuttaminen. Hyvinvoinnin edistämisen tavoite

tulee yhdistää ekologisen kestävyiden ja ekososiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämiseen. (Nivala & Rynänen, 2025, ss. 86–87, 89)

Liian usein kestävä kehityksen ulottuvuuksien väliset riippuvuudet uhkaavat jäädä ilman huomiota. Näin on myös esimerkiksi YK:n jäsenmaiden Agenda2030-tavoitteiden osalta, jossa ohjelman 17 tavoitetta ja niiden väliset kytkökset on havainnollistettu usein toisistaan erillisiksi (Foster ym., 2022, s. 208). Ekososiaalisen sivistyksen kolme keskeistä arvoa ovat vastuullisuus, kohtuullisuus ja ihmisten välisyys. Ekososiaalinen sivistys on kirjattu myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvoperustaan. (Foster ym., 2022, ss. 204, 208–209) Varhaiskasvatuksen tulee ohjata lasta kohti terveellistä ja kestävä elämäntapaa. Ihmisoikeuksien toteutumisen ja sosiaalisen kestävyiden toteutumiseksi ihmisen tulee ymmärtää ekologisen kestävyiden välttämättömyys. Varhaiskasvatuksen tulee luoda perustaa ekososiaaliselle sivistykselle ja sen toteutumiselle. (Opetushallitus, 2022, s. 23) Ekologisen ja sosiaalisen vastuun liittyminen toisiinsa tarkoittaa käytännössä sitä, että vastuuta toisesta ihmisestä ottava ihminen ottaa todennäköisesti vastuuta myös luonnosta. Tämä pätee myös toisinpäin ja esimerkiksi varhaiskasvatuksessa kasvattajan näkökulmasta on usein riittävä, että lapsen kohdalla eettistä huolenpitoa ja vastuullisuutta kehitty joko ihmisen ja luonnon tai ihmisten välille. (Salonen & Bardy, 2015, s. 8)

Kestävä kehitystä on tarkasteltu usein kolmen pilarin kautta. Tässä lähestymistavassa pilarit kuvaavat kestävä kehityksen kolmea ulottuvuutta eli ekologista, sosiaalista ja taloudellista kestävyttä. 1900-luvun lopulla kestävä kehitys vakiintui yhteiskuntapolitiikkaa yhdistäväksi kehikseksi. Eri esitysten mukaan ulottuvuuksien keskinäisissä painoarvoissa on ollut vaihtelua. Kolmen pilarin lähestymistavassa keskeistä kuitenkin on, että kaikki kestävä kehityksen ulottuvuudet ovat yhtä tärkeitä ja kestävyiden toteutuminen vaatii niiden kaikkien kestävyttä. Käytännön haasteeksi on osoittautunut kuitenkin usein ainoastaan yhteen kestävä kehityksen tavoitteeseen tähtääminen, jolloin muut tavoitteet ja ulottuvuudet jäävät huomioimatta. Tämän vuoksi ajatus kestävä kehityksen kaikkien ulottuvuuksien tasapainosta on jäänyt usein toteutumatta. Kolmen pilarin mallin rinnalle on 2000-luvun aikana noussut uudempia, kestävyiden eri ulottuvuuksien yhteen kietoutuneisuutta korostavia ja ekologiset reunaehdot tunnustavia malleja. (Schönach ym., 2022, ss. 68–69) Tällainen on esimerkiksi jo edellä mainittu ekososiaalinen suuntaus.

Ekososiaalinen näkökulma on noussut esiin myös suomalaisessa kasvatusajattelussa. Sen mukaisen ajattelun lisääntymisen myötä näkökulmasta on tullut osa nykyisten Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ja Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden arvoperustaa. Ekososiaalinen sivistyskäsite perustuu kestävä kehityksen

ulottuvuuksien yhteen kietoutuneisuudelle. Sen mukaan elinvoimainen luonto on edellytys ihmisen ja ihmisyhteisön olemassaololle. Sen tehtävänä on edistää ajatusta luonnon, ihmisen ja talouden muodostamasta kokonaisuudesta. Ongelmana on näiden irrallisuus toisistaan ja hyvän elämän tavoittelu kestävämmällä tavalla. Ekososiaalinen sivistys tähtää luovuttamattomien arvojen tunnistamiseen. Sen mukaan hyvän elämän sivistyksellinen perusta on ekososiaalinen eli pohjautuu ekologisuuteen ja sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen. (Foster ym., 2022, ss. 205–207)

2.4 Kestävä elämäntapa varhaiskasvatuksessa

Terveellisen ja kestävä elämäntavan osalta varhaiskasvatuksessa tulee huomioida kestävä kehityksen sosiaalinen, kulttuurinen, ekologinen ja taloudellinen ulottuvuus siten, että kestävä elämäntavan periaatteet tunnistetaan ja niitä noudatetaan. Lisäksi sen tulee tukea ja ohjata lasta kohti hyvinvointia, vastuullisuutta ja terveyttä edistäviä elämäntapoja sekä tarjota tunnetaitoja ja esteettistä ajattelua tukevia mahdollisuuksia. Lasten ymmärryksen tukeminen toisten ihmisten hyvinvoinnin ja ympäristön tärkeydestä on oleellista. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on myös luoda perustaa ekososiaaliselle sivistykselle. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvoperustaan kuuluva ihmisenä kasvaminen puolestaan velvoittaa, että varhaiskasvatuksessa arvostetaan elämää, kestävä elämäntapaa ja ihmisoikeuksia sekä ihmisarvon loukkaamattomuutta. Henkilöstön tulee tukea lasten kasvua ihmisyyteen, ohjata toimimaan arvoperustan mukaisesti ja herättää keskustelua arvoista ja ihanteista. Sivistystä tulee arvostaa, sillä se näkyy usein ihmisen tavassa suhtautua ympäristöön, toisiin ihmisiin, itseän ja tietoon sekä tahdossa toimia oikein. (Opetushallitus, 2022, s. 22)

Varhaiskasvatuksen tulee huolehtia koko yhteisön sosiaalisesta, psyykkisestä ja fyysisestä turvallisuudesta. Kiusaamiseen, häirintään, väkivaltaan tai rasismiin tulee puuttua eikä sitä tule hyväksyä keneltäkään. Jokaista lasta tulee suojata niiden kokemiselta ja varhaiskasvatuksen henkilöstön tulee tukea yhteisön hyvinvointia ja lasten vertaissuhteita kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi. Tärkeää on, että kiusaaminen pystytään tunnistamaan aikaisessa vaiheessa, siihen puututaan ja sen ilmenemistä ehkäistään suunnitelmallisesti ja tietoisesti osana varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria. Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvoperustassa velvoittaa varhaiskasvatusta edistämään suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja. Moninaisuutta kunnioittavan ilmapiirin luominen on henkilöstön tehtävä ja jokaisella lapsella tulee olla oikeus tehdä valintoja ja kehittää omia taitojaan

esimerkiksi sukupuolesta tai kulttuuritaustasta riippumatta. (Opetushallitus, 2022, ss. 22–23, 35)

Nämä varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvoperustassa mainitut arvot, joita varhaiskasvatuksen järjestämisessä, toiminnassa ja tavoitteissa tulee huomioida ovat osa sosiaalista kestävästä kehitystä ja sen edistämistä. Lisäksi varhaiskasvatussuunnitelman perusteista löytyy yksittäisiä mainintoja ja viittauksia ekososiaalisesta sivistyksestä ja sen edistämisestä. Perusta ekososiaalisen sivistyksen luomiselle varhaiskasvatuksessa vaikuttaa kuitenkin varsin haastavalta ja herättää kysymyksiä esimerkiksi sen ymmärrettävyydestä, kun varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa käsitettä ei ole lainkaan avattu sen tarkemmin (Valkonen & Furu, 2021). Lisäksi sosiaalisesti kestävä kehityksen edistämiseen viitataan myös varhaiskasvatuslaissa, joka velvoittaa varhaiskasvatuksen yhdeksi tavoitteeksi lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittämisen sekä lapsen vertaisryhmässä toimimisen edistämisen. Lisäksi sen tulee ohjata lasta eettisesti vastuulliseen ja kestävään sekä toisia ihmisiä kunnioittavaan toimintaan ja yhteiskunnan jäsenyyteen. (Varhaiskasvatustalaki 540/2018 § 3)

Lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelu sekä niiden kehittyminen ovat olennainen osa kestävästä elämäntapaa ja niiden tukemisessa varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on merkittävä rooli. Ristiriitatilanteita opitaan tunnistamaan ja ratkaisemaan yhdessä lasten kanssa. Kiusaamis-, väkivalta- tai häirintätilanteista puolestaan keskustellaan yhdessä huoltajien kanssa ja ne selvitetään löytämällä yhdessä ratkaisuja tilanteeseen. Kaikessa varhaiskasvatuksen toiminnassa on kiinnitettävä huomiota sosiaaliseen, kulttuuriseen, ekologiseen ja taloudelliseen kestävään elämäntapaan sekä niiden välttämättömyyteen. Lasten vastuullista suhtautumista toisiin ihmisiin ja luontoon edistetään arjen toimilla ja valinnoilla. Kestävästä elämäntapaa kuvataan ekososiaalisen sivistyksen kautta, joka sisältää kestävä kehityksen kaikki ulottuvuudet ja, jonka mukaan ekologisen kestävyden toteutuminen on edellytys sosiaalisen kestävyden toteutumiselle. (Opetushallitus, 2022, ss. 23, 35)

2.5 Sosiaalinen kestävä kehitys

Sosiaalinen kestävä kehitys on yksi kestävä kehityksen ulottuvuuksista. Muita ulottuvuuksia ovat ekologinen ja taloudellinen ulottuvuus. (Kuntaliitto, 2022) Määrittelystä riippuen neljänneksi kestävä kehityksen ulottuvuudeksi lasketaan joissakin yhteyksissä lisäksi kulttuurinen kestävyys. Sosiaalinen kestävyys tarkoittaa ihmisen kokonaisvaltaista

sosiaalista, fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia (Kuntaliitto 2022). Sen tarkoituksena on merkityksellisen elämän ja hyvän arjen mahdollistaminen jokaiselle. Tavoitteena on samojen perusedellytysten siirtäminen ja säilyttäminen tulevaisuuden sukupolville. (Kuntaliitto, 2022)

Maailmanlaajuisesti sosiaalisen kestävyuden tarkoituksena on turvata elämän perusedellytykset ja perusoikeudet sekä mahdollisuudet tasavertaiseen hyvinvointiin ja päätöksentekoon osallistumiseen (Business College Helsinki, n.d.). Esimerkiksi köyhyyteen, sukupuolten väliseen tasa-arvoon, koulutukseen, ruoka- ja terveydenhuoltoon sekä väestönkasvuun liittyvät kysymykset ovat osa sosiaalista kestävyyttä (Ympäristöministeriö, 2023). Yhteiskuntatasolla sosiaalinen kestävä kehitys tarkoittaa hyvinvoinnin mahdollistamista, eriarvoisuuden kaventamista sekä ylisukupolvisen huono-osaisuuden ennaltaehkäisyä (Kuntaliitto, 2022). Lisäksi esimerkiksi syrjäytymisen ehkäisy, työllisyyden edistäminen sekä ihmisten terveyden ja toimintakyvyn tukeminen ovat osa sosiaalisen kestävyuden toteuttamista yhteiskunnassa. Yksilötasolla puolestaan sosiaalinen kestävyys näkyy vastuullisuutena, kestävinä elämäntapoina, elämänhallintana sekä oman toiminnan ja sen vaikutusten ymmärtämisenä ja oppimisena. YK:n Agenda2030-toimintaohjelman tavoitteista köyhyyden ja nälän poistaminen, eriarvoisuuden vähentäminen, sukupuolten välisen tasa-arvon saavuttaminen sekä terveyden ja hyvinvoinnin sekä koulutuksen takaaminen kuuluvat keskeisesti sosiaaliseen kestävyuteen. (Business College Helsinki, n.d.)

Kuntatasolla aiheesta tehdyn aiemman tutkimustiedon perusteella sosiaalisen kestävyuden on todettu olevan vielä varsin vieras ja epäselvä käsite. Käsitteen käytön on koettu lisääntyneen viime aikoina ja sen merkitys on ollut keskusteluissa esillä yhä enemmän. (Nieminen, 2022, s. 9) Päiväkodeissa ja kouluissa kestävä kehityksen edistäminen on tärkeää. Ekologisen kestävä kehityksen näkökulma nousee usein helpommin esille kuin muut kestävä kehityksen ulottuvuudet. Ekologinen kestävyys on helppo vaiheistaa ja liittää opetukseen monipuolisesti, minkä lisäksi se on usein konkreettista ja näkyvää. Varhaiskasvatuksessa ekologisista teoista on myös helppo kertoa vanhemmille. Sosiaalinen kestävyys puolestaan näkyy erityisesti varhaiskasvatuksen arvoissa ja rakenteissa, jotka tulevat näkyväksi kaikissa päivittäisissä kohtaamisissa lasten, vanhempien ja työntekijöiden kanssa. Sen edistäminen on kuitenkin usein varsin epämääräistä ja abstraktia eikä se ole välttämättä näkyvää tai mitattavissa. Varhaiskasvatuksessa sosiaalisen kestävyuden käsite vaikuttaa olevan henkilöstölle myös vielä varsin vieras ja aihepiiri saatetaan kokea vaikeaksi. Työntekijät voivat kokea haasteelliseksi sosiaalisen kestävyuden tavoitteiden ja niitä tukevien menetelmien

tuomisen osaksi omaa kasvattajan työtä ja koko varhaiskasvatusta. (Rintakorpi, 2024, ss. 7–8) Tästä syystä sosiaalinen kestävä kehitys ei välttämättä toteudu varhaiskasvatuksessa yhtä aktiivisesti kuin ekologinen kestävyys.

Arkista toimintaympäristöä muovataan erilaisten ohjauskeinojen, kuten koulutuksen, tiedottamisen, lainsäädännön ja taloudellisten tukien kautta. Nykyisin yksilöllisyyttä ja kulutusta korostavassa yhteiskunnassa tiedon tarjoaminen on koettu keskeiseksi keinoksi, kun halutaan tukea vastuullisten kulutusvalintojen toteutumista. Tällöin vastuuta ympäristöongelmien ratkaisusta on vieritetty yksittäisille kuluttajille. Yhteiskunnan rakenteiden muuttuminen on kuitenkin välttämätöntä ja pelkkä tiedon jakaminen itsessään on riittämätöntä kestävä kehityksen toteutumiseksi. Ihmisten arkista käyttäytymistä, kuten liikkumista ja työskentelyä ohjaavat kulttuurisesti ja sosiaalisesti jaetut tiedot ja taidot, merkitykset ja normit, materiaalit sekä infrastruktuurit. Toiminnan muuttamiseen pyrkimisessä yhteisöllisyyden on havaittu olevan tärkeää. Se voi tukea kestävämpien arjen käytäntöjen omaksumista esimerkiksi kokemusten ja vertaistuen kautta. Tämä voi auttaa uudenlaisten kulttuuristen ja sosiaalisten rakenteiden rakentumista sekä osaamisen kehittymistä. (Siivonen ym., 2022, ss. 205–207)

Normeihin ja tottumuksiin puuttumisella on keskeinen vaikutus käsityksiin siitä, mikä on toivottavaa ja normaalia. Rakenteista puhuttaessa on tärkeä muistaa, että jokainen ihminen toimii osana niitä. Tämä tarkoittaa, että yksilöt eivät ainoastaan ylläpidä sosiaalisesti jaettuja käytäntöjä vaan myös muuttavat ja haastavat niitä. Esimerkiksi harrastustoiminnassa, työpaikalla tai kansalaisjärjestössä ihmisellä on mahdollisuus toimia kohti sosiaalista ja ekologista kestävyyttä sekä kulttuurista kestävyysmurrosta. Esimerkiksi asiantuntijana toimiminen ja kestävyyskysymysten esiin tuominen vahvistavat kestävä kehityksen toteutumista. Lasten kohdalla vanhempien ja kasvattajien on mahdollista opettaa kestävyuden huomioimista kaikessa arjen toiminnassa. Yhteisöjen, kuten perheen ja ystäväpiirin kautta on mahdollista kannustaa myös muita edistämään kestävyyttä omassa arjessa. Vertaisilta oppimisen ja vertaistuen on todettu olevan merkittävä tekijä arjen kestävyysmurroksen toteutumisen kannalta. Tärkeintä on, että ääneen lausumattomia tottumuksia, sääntöjä ja normeja uskalletaan nostaa esiin, haastaa ja kyseenalaistaa sekä luoda uusia yhteisöjen sisällä. (Siivonen ym., 2022, ss. 208–209)

2.6 Aiemmat tutkimukset aiheesta

Elina Weckström on tutkinut sosiaalista kestävyyttä varhaiskasvatuksessa väitöskirjassaan. Tutkimuksen aiheena oli sosiaalisesti kestävä osallisuuden toimintakulttuurin rakentaminen varhaiskasvatuksessa. Tavoitteena oli selvittää lasten osallisuutta vahvistavia käytänteitä, jotka nousevat esiin lasten ja varhaiskasvatuksen henkilöstön toiminnasta (Weckström, 2021, s. 9). Lisäksi tulosten pohjalta tavoitteena oli muodostaa käsitteellinen malli sosiaalisesti kestävä osallisuuden toimintakulttuurin rakentamisesta varhaiskasvatuksessa. Tutkimus toteutettiin kolmena empiirisenä osatutkimuksena, joissa selvitettiin lasten näkemyksiä osallisuudesta, varhaiskasvatuksen henkilöstön näkemyksiä osallisuuden toimintakulttuurista sekä lasten ja varhaiskasvatuksen henkilöstön yhteistä toimintaa. Tutkimuksen tuloksista saatiin muun muassa selville, että lapset tahtovat olla osa ryhmää ja osallistua aktiivisesti sen toimintaan. Lisäksi varhaiskasvatuksen henkilöstön yhteisesti jakama lapsuuskäsitys edistää koko päiväkodin yhteistä osallisuuden toimintakulttuuria paremmin kuin yksittäisten opettajien tai hoitajien toteuttamat toimintatavat. Tuloksista nousi esiin myös keinoja, joilla lasten osallisuutta pystytään vahvistamaan toiminnan suunnittelu-, toteutus- ja arviointivaiheissa. (Weckström, 2021, ss. 9, 69, 73, 76–77)

Weckströmin tutkimus korostaa varhaiskasvatuksen roolia kestävyteen liittyviin arvoihin kasvamisessa. Siitä huolimatta sosiaalista kestävyttä varhaiskasvatuksessa on tutkittu varsin vähän. (Weckström, 2021, s. 38) Kestävyteen oppiminen tukee tulevien sukupolvien mahdollisuuksia elää yhdessä erilaisissa yhteiskunnissa. Mahdollisuus osallistua itseä koskevaan päätöksentekoon ja sosiaalisen pääoman eli suhteiden verkoston vahvistaminen ovat osa sosiaalisesti kestävä yhteiskuntaa. Riittävä sosiaalinen pääoma ehkäisee syrjäytymistä ja tukee yhteiskuntaan integroitumista. Sosiaalisessa kestävydessä edistetään yhteisöllisyyttä yksilöllisyyden sijaan, mutta varhaiskasvatuksessa sen mukaista toimintaa estää kiire. (Weckström, 2021, s. 38) Tutkimus tukee hyvin opinnäytetyön aiheen tarkastelua eli sosiaalisen kestävyden toteutumista ja näkyvyyttä varhaiskasvatuksessa.

Satu Valkonen ja Ann-Christin Furu käsittelevät kestävä elämäntapaa varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksessaan he pyrkivät havainnollistamaan varhaiskasvatuksen henkilöstölle, millä tavoilla kestävä elämäntapaa varhaiskasvatuksessa voitaisiin edistää. Tutkimuksessa käytetyn työkalun tarkoituksena oli kartoittaa varhaiskasvatustiimissä tämänhetkisen kestävyyskasvatuksen toteutumista lapsiryhmässä. Sen perusteella kasvattaja sekä koko varhaiskasvatustiimi yhdessä voivat

pohtia, ideoida ja tehdä itsearviointia kestävämmän varhaiskasvatuksen edistämiseksi. (Valkonen & Furu, 2021)

Työkalun testauksen perusteella varhaiskasvatuksessa ei tällä hetkellä ole olemassa yhdenmukaista lähestymistapaa kestävyyskasvatukseen. Tulosten perusteella eri yksiköiden välillä on paljon vaihtelua. Joissakin paikoissa kestävä kehityksen kaikki ulottuvuudet otettiin huomioon, kun taas toisaalla ekologinen ulottuvuus toteutui, mutta sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys jäivät toteutumatta. (Valkonen & Furu, 2021) Tehty tutkimus ja niistä saadut tulokset vahvistavat kestävä kehityksen ja sen eri ulottuvuuksien toteutumiseen ja näkyvyyteen liittyvää vaihtelua. Sosiaalista kestävyttä ei huomioida tai tunnisteta eikä sen toteutuminen ole yhtä näkyvää varhaiskasvatuksessa kuin ekologisen kestävyuden.

3 Opinnäytetyön toteutus

Tässä luvussa perehdytään opinnäytetyön tutkimustehtävän toteutukseen sekä käytettyihin tutkimusmenetelmiin ja niiden valintaan. Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Lisäksi luvussa käsitellään aineiston keruuta ja analyysin toteutusta. Tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeella ja aineiston analysointi toteutettiin laadullisena sisällönanalyysinä. Lopuksi tarkastellaan opinnäytetyön eettisyyttä, kestävyyttä ja luotettavuutta.

3.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tutkimustehtävänä oli tutkia varhaiskasvatuksen henkilöstön näkemyksiä kestävä kehityksen sosiaalisen ulottuvuuden toteutumisesta varhaiskasvatuksessa. Tarkoituksena oli kartoittaa varhaiskasvatuksen henkilöstön ymmärrystä aiheesta sekä tutkia, minkälaisilla käytännön tavoilla sosiaalista kestävä kehitystä varhaiskasvatuksessa toteutetaan. Tavoitteena oli tuottaa tietoa siitä, miten sosiaalinen kestävä kehitys varhaiskasvatuksessa toteutuu ja, miten sitä edistetään. Lisäksi tavoitteena oli saada tietoa siitä, miten sosiaalinen kestävä kehitys ymmärretään varhaiskasvatuksessa kasvattajien toimesta.

Kestävä kehityksen sosiaalisen ulottuvuuden huomioiminen ja tunnistaminen varhaiskasvatuksessa on tärkeää, jotta lapsia voidaan tukea toimimaan vastuullisesti sekä sosiaalisesti että ympäristöllisesti. Kestävä elämäntapa, sen vaaliminen ja välittäminen

lapsille on osa varhaiskasvatuksen tavoitteita. Varhaiskasvatustilain mukaan lasta on ohjattava kohti vastuullista ja eettisesti kestävää toimintaa, toisten ihmisten kunnioittamista ja yhteiskunnan jäsenyyttä (Varhaiskasvatustilain 540/2018 § 3). Varhaiskasvatustilain tulee luoda myös perustaa ekososiaalisen sivistystilain mukaiselle kasvatustilain sille siten, että ekologisen kestävyyden ymmärretään olevan lähtökohta sosiaalisen kestävyyden toteutumiselle (Opetustilain, 2022, s. 23). Sosiaalisten ja ekologisten kysymysten yhteenkietoutuneisuuden tunnistaminen sekä ratkaisujen etsiminen kestävän elämäntilain rakentamiseksi ovat osa ekososiaalista kasvatustilain (Nivala & Ryyntilain, 2025, s. 84).

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiksi muodostuivat:

1. Millä tavoilla sosiaalinen kestävä kehitys näyttätily ja toteutuu varhaiskasvatustilain arjessa käytännössä?
2. Kuinka sosiaalista kestävä kehitystä edistetään varhaiskasvatustilain?

3.2 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Tutkimuksessa haluttiin kartoittaa varhaiskasvatustilain henkilöstön näkökulmia tutkittavasta aiheesta eli sosiaalisesta kestävästä kehityksestä, koska tavoitteena oli tarkastella sen näkyvyyttä ja toteutumista varhaiskasvatustilain arjessa. Tavoitteena oli saada tietoa tutkittavasta aiheesta ja siten ymmärtää ilmiötä laajemmin. Laadullisessa tutkimusmenetelmässä erityistä on se, että sen tavoitteena ei ole löytää totuutta tutkittavasta asiasta vaan tuottaa aiheesta tulkintoja, jotka ovat välittömän havainnon tavoittamattomissa (Vilkka, 2025, ss. 147–148). Laadullisella tutkimuksella voidaan tarkastella ihmisten kokemuksia ja merkityksiä tutkittavasta aiheesta ja tuottaa tietoa ja kuvauksia tutkittavasta asiasta (Vilkka, 2025, ss. 145, 148).

Aineiston keruu toteutettiin kyselytutkimuksena ja sen tavoitteena oli tarkastella sosiaalista kestävä kehitystä sen merkityksien kautta. Tarkoituksena oli selvittää varhaiskasvatustilain henkilöstön näkemyksiä ja ymmärrystä aiheesta varhaiskasvatustilain arjessa. Laadullisessa tutkimuksessa tarkoituksena on tavoittaa vastaajan omat kokemukset koetusta todellisuudesta (Vilkka, 2025, s. 145). Merkitykset näkyvät esimerkiksi ihmisen toiminnassa, ajatuksissa ja päämäärien asettamisessa (Vilkka, 2025, s. 145). Aiheesta haluttiin kerätä laajaa avointa tietoa, minkä vuoksi tilastollisessa muodossa olevalla tiedolla

ei olisi saatu vastauksia asetettuihin tutkimuskysymyksiin ja tutkimuksen tavoitteisiin. Tämän vuoksi laadullinen tutkimusmenetelmä tuki paremmin asetettuun tutkimusongelmaan vastaamista ja tutkimuksen tavoitteiden toteutumista.

Laadullista analyysiä voidaan tehdä useilla erilaisilla menetelmillä. Valintaa ohjaavat asetettu tutkimusongelma, tutkimuksen teoreettinen viitekehys ja käytettävät aineistot. Valittu analyysimenetelmä tarkoittaa tapaa, jolla aineistoa käsitellään eli analysoidaan. Laadullisessa analyysissä aineistoa tiivistetään esimerkiksi käsitteelliseen muotoon. Aineiston sisällön tutkiminen, analyttinen tarkastelu ja tulkinta on tärkeää. Lisäksi tehtyjen havaintojen ja löydösten tulkitseminen oman ajattelun ja teorian avulla on olennaista. (Günther ym., 2021) Tässä tutkimuksessa aineisto analysoitiin laadullisesti käyttäen laadullista sisällönanalyysiä.

3.2.1 Aineiston hankinta Webropol-kyselyllä varhaiskasvattajilta

Kyselylomake on määrällisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmä, josta käytetään myös nimitystä survey-tutkimus (Vilkka, 2025, ss. 122–123). Menetelmänä sen on kuitenkin mahdollista sopia sekä määrällisen että laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmäksi. Kysely oli standardoitu eli vakioitu, mikä tarkoittaa, että kyselyyn vastaavilta kysyttiin samat asiat täsmälleen samalla tavalla (Vilkka, 2025, s. 123). Kyselytutkimuksen olennaispiirteenä on, että vastaaja lukee ja vastaa esitettyihin kysymyksiin yksin kirjallisesti. Yleisin toteuttamistapa on luoda sähköinen lomake, jonka linkki lähetetään vastaajalle esimerkiksi sähköpostitse. (Vilkka, 2025, ss. 123–124)

Lomakkeilla kerättävässä aineistossa tärkeää on, että sanoihin sekä niiden merkityksiin ja muotoiluun kiinnitetään huomiota. Mahdollisiin tulkintaongelmiin ja niiden riskeihin varautuminen on oleellista. Etenkin kyselylomakkeissa kysymysten ymmärtäminen tulee tarkistaa etukäteen ennen tutkimusaineiston keräämistä. Tätä prosessia tukee tutkittavan kohderyhmän tuntemus. Riskinä on, että tutkimusaineisto ei vastaa tutkimusongelmaan. Tämän vuoksi kysymykset on tärkeä testata ennen lomakkeiden lähettämistä vastaajille. Kerätyn aineiston sisällöllinen laajuus onkin laadullisessa tutkimusmenetelmässä ja aineiston keruussa usein tärkeämpää kuin aineiston suuruus. (Vilkka, 2025, ss. 156, 158)

Kysely aineistonkeruumenetelmänä sopii hyvin esimerkiksi tilanteeseen, joissa aineistoa kerätään hajallaan olevalta joukolta ihmisiä. Lisäksi kyselyn etuna on, että siihen vastaava jää aina tuntemattomaksi. (Vilkka, 2025, s. 123) Kyselytutkimus soveltuu aineiston keräämiseen silloin, kun halutaan selvittää ihmisten asenteita, mielipiteitä, käyttäytymistä ja

ominaisuuksia (Tietoarkisto, 2021a). Lomakkeen laatimisessa tärkeää on huomioida vastaajien halu, aika ja taidot vastata kyselyyn (Tietoarkisto, 2021b). Internetkyselyissä suurimmat epävarmuustekijät liittyvät kyselyyn vastaamiseen, sillä haastattelijalla ei ole mahdollisuutta tukea tai seurata osallistujien vastaamista kyselyyn. Tämä voi vaikuttaa vastauksiin ja heikentää tutkimustulosten luotettavuutta. (Tietoarkisto, 2021c) Tyypillisin haitta onkin riski siitä, että vastausprosentti jää pieneksi. Tällä tarkoitetaan tutkimusaineiston katoa, ja kadon vuoksi toteutetut mahdolliset uusintakyselyt voivat vaikuttaa tutkimuksen aikatauluun. (Vilkka, 2025, s. 123)

Opinnäytetyön aineisto kerättiin Webropol-kyselylomakkeella. Ennen aineistonhankintaa haettiin asianmukainen lupa sen toteuttamiseksi. Lisäksi laadittiin aineistonhallintasuunnitelma (Liite 1) ja tietosuojailmoitus (Liite 2), jotka tukevat tutkimusaineistojen oikeanlaista käyttöä ja hyvien tieteellisten käytäntöjen toteutumista. Kysely lähetettiin sähköpostitse, ja aineisto kerättiin Kanta-Hämeen alueella sijaitsevan päiväkodin varhaiskasvatuksen henkilöstöltä. Vastaajajoukkoa rajattiin siten, että kysely ja siihen vastaaminen koski ainoastaan lapsiryhmissä työskentelevää henkilöstöä. Tähän päädyttiin, koska asiasta haluttiin saada tietoa lasten kanssa päivittäin työskentelevien henkilöiden näkökulmasta. Laadittu kysely testattiin ja arvioitiin ennen aineiston keruuta tutkimuksen kohderyhmältä.

Aiheen selkeyttä ja ymmärrettävyyttä vastaajille tuettiin kyselylomakkeen alussa olevalla lyhyellä johdannolla, jossa esiteltiin aihe ja sosiaalisen kestävän kehityksen käsite. Kysely sisälsi yhden suljetun ja neljä avointa kysymystä (Liite 3). Vastausaikaa oli alun perin vajaa kaksi viikkoa, mutta sitä päädyttiin jatkamaan viikolla riittävän tutkimusaineiston saamiseksi. Opinnäytetyössä tarkoituksena oli tuottaa tietoa sosiaalisen kestävän kehityksen toteutumisesta, tunnistamisesta ja edistämisestä varhaiskasvatuksessa. Kyselyyn tulleet vastaukset analysoitiin laadullisella analyysillä. Kyselylomake soveltui aineistonkeruumenetelmäksi hyvin, koska se tuki tutkimukselle asetettuja tutkimuskysymyksiä sekä sen tarkoitusta ja tavoitteita.

3.2.2 Aineiston analyysi laadullisella sisällönanalyysillä

Kyselyyn vastasi yhteensä kolme varhaiskasvatuksen työntekijää ja saatu aineisto analysoitiin laadullisella sisällönanalyysillä. Analyysin tavoite on lisätä aineiston informaatioarvoa (Vuori, 2021). Analyysimenetelmä on konkreettinen tapa, jolla kerätty aineisto käsitellään eli analysoidaan (Günther ym., 2021). Sisällönanalyysi soveltuu muun muassa haastattelujen, kirjoitettujen tekstien ja tekstiä tai ääntä sisältävien aineistojen

analysointiin. Keskeistä on syventyä siihen, mitkä teemat, aiheet ja asiat aineistossa korostuvat. Analyysi vaatii aineiston laadun ymmärtämistä, mutta sen tukena voi käyttää myös määrällisten suhteiden hahmottamista. (Vuori, 2021)

Laadullinen sisällönanalyysi pohjautuu koodaukseen, jonka tarkoituksena on nimetä ja tunnistaa aineistosta löytyvät sisällölliset elementit. Aineistolähtöisessä koodauksessa tavoitteena on löytää tutkittavasta aineistosta sellaisia kohtia, jotka tarjoavat kiinnostavia löydöksiä tutkittavasta asiasta. Olennaista on välttää liiallisia yksityiskohtia ja tehdä yleisempiä johtopäätöksiä aineiston sisäisellä vertailulla siten, että tutkittavasta aiheesta saadaan luotua selkeä ja sanallinen kuvaus. Tämä tarkoittaa, että aineistossa esiintyvistä konkreettisista ilmauksista luodaan abstraktimpia käsitteitä ja lopulta koko aineistoa voi kuvata yksi yhteinen käsitteellinen ilmaus. Olennaista on käydä aineisto huolella läpi, ja sen apuna on mahdollista käyttää esimerkiksi erilaisia taulukoita tai käsittekarttoja. Aineistosta on tarkoitus pystyä tekemään johtopäätöksiä ja löytää tutkimuksellisesti kiinnostavaa sisältöä. Toteuttamiselle ei kuitenkaan ole olemassa yhdenmukaisia sääntöjä, jotka ohjaisivat analyysin tekemistä. (Vuori, 2021)

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä tutkimusaineisto pelkistetään eli siitä karsitaan tutkimusongelman kannalta epäolennainen tieto pois. Tämä vaatii aineiston tiivistämistä tai sen pilkkomista osiin, jotta tutkimusaineiston ryhmittely uudeksi johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi on mahdollista. Tiivistettäessä tärkeää on huomioida tutkimukselle asetetut tutkimuskysymykset ja tutkimusongelma, jotka ohjaavat analyysin toteutusta. Ryhmittelyssä ja sen tekemisessä olennaista on siis ottaa huomioon, mitä asioita tutkimusaineistosta ollaan etsimässä. Sen toteuttaminen voi tapahtua esimerkiksi niiden käsitysten mukaan, jotka löytyvät analyysin kohteena olevasta lauseesta, sen osasta tai ajatuskokonaisuudesta. Ryhmittelyn jälkeen jokainen ryhmä nimetään niiden sisältöä parhaiten kuvaavilla yläkäsitteillä. Lopulta tutkimuksen tuloksena muodostuu luokitteluja, käsitteitä tai teoreettinen malli, joiden avulla pyritään hahmottamaan tutkittavaa merkityskokonaisuutta. (Vilkkä, 2025, ss. 194–195) Laadullinen sisällönanalyysi soveltui kyselystä saadun aineiston analysointiin hyvin, sillä sen avulla tutkittavaa ilmiötä voitiin tarkastella tutkimuskysymysten ja tutkimusongelman kannalta olennaisella tavalla ja luoda aineiston pohjalta yleisempiä johtopäätöksiä aiheesta.

Kyselyaineiston laadullinen sisällönanalyysi toteutettiin värikoodauksen ja luokittelun avulla. Ensin aineistoa käytiin huolella läpi ja sitä tiivistettiin tutkimusongelman ja tutkimuskysymysten pohjalta. Aineistosta päädyttiin etsimään vastauksia asetettuihin tutkimuskysymyksiin eli sosiaalisen kestävän kehityksen näkyvyyteen ja toteutumiseen

liittyviä asiasisältöjä sekä sen edistämiseen liittyviä asiasisältöjä. Tämän jälkeen aineistoa pelkistettiin ja siitä karsittiin pois epäolennaista tietoa, joka ei vastannut tutkimusongelmaan. Värikoodausta ja ryhmittelyä tehtiin keskittymällä ensin aineistosta löytyviin ilmauksiin, minkä jälkeen pyrittiin luomaan niitä yhdistäviä alateemoja ja lopuksi yksi yhteinen pääteema.

Analyysistä luotiin kaksi analyysitaulukkoa, joista ensimmäinen (Taulukko 1) kuvaa ensimmäiseen tutkimuskysymykseen saatuja vastauksia eli sosiaalisen kestävän kehityksen näkyvyyttä ja toteutumista varhaiskasvatuksen arjessa. Toinen taulukko (Taulukko 2) puolestaan vastaa toiseen asetettuun tutkimuskysymykseen eli se kuvastaa sosiaalisen kestävän kehityksen edistämistä varhaiskasvatuksessa. Tarkempi aineiston sisällön kuvaus ja sen pohjalta saadut tulokset esitellään seuraavassa pääluvussa. Aineiston pohjalta tehtiin tulkintoja ja johtopäätöksiä, minkä lisäksi niitä vertailtiin aiempaan teoria- ja tutkimustietoon.

Taulukko 1. Kyselytulokset sosiaalisen kestävän kehityksen näkyvyydestä ja toteutumisesta varhaiskasvatuksen arjessa

Alkuperäinen ilmaus	Alateema	Pääteema
<p>“Kiusaamiseen puutumme aina.”</p> <p>“Autamme lapsia löytämään tilanteessa yhteisen ratkaisun sanoittamalla tilannetta ja tunteita sekä tarjoamalla vaihtoehtoisia toimintamalleja.”</p> <p>“Puhutaan yhteisesti kaveritaidoista ja ryhmän säännöistä.”</p> <p>“Myötätunto ja oikeudenmukaisuus ovat osa päivittäistä toimintaa arjen eri tilanteissa.”</p>	<p>Ristiriitatilanteiden ratkominen</p> <p>Kaveritaidot</p> <p>Tunnetaidot</p> <p>Kiusaamisen ennaltaehkäisy</p> <p>Yhteiset säännöt</p> <p>Myötätunto ja empatia</p>	<p>Sosiaalisten taitojen vahvistaminen</p>
<p>“Jokainen lapsi kokee itsensä tärkeäksi.”</p> <p>“Kohtaamme lapset yhdenvertaisina heidän ikätasostaan, lähtökohdistaan, taidoistaan, sukupuolestaan tai taustastaan riippumatta.”</p> <p>“Ryhmän aikuinen antaa tarvittavan tuen tukea tarvitsevalle lapselle.”</p> <p>“Kiusaamisen ehkäisyssä tärkeintä on se, että aikuiset ovat aidosti läsnä lasten arjessa ja leikeissä.”</p> <p>“Keskitytään hyvän huomaamiseen eli annetaan paljon positiivista palautetta.”</p>	<p>Yhdenvertainen kohtaaminen</p> <p>Lapsen tarpeista huolehtiminen</p> <p>Kasvattajan aktiivinen läsnäolo arjessa</p> <p>Positiivinen palaute</p>	<p>Yhdenvertaisuuden takaaminen</p>
<p>“Olen lukenut ja keskustellut aiheesta päiväkodin palaverissa sekä vanhempien kanssa.”</p> <p>“Tiimissämme reflektoidaan aktiivisesti tapaamme toimia ja kykyämme tukea lasta arjessa.”</p> <p>“Se vaatii jokaiselta tiimin kasvattajalta jatkuvaa läsnäoloa ja herkkyyttä.”</p>	<p>Aiheen tuntemus</p> <p>Keskustelut aiheesta</p> <p>Kasvattajan sensitiivisyys</p> <p>Reflektointi</p>	<p>Henkilöstön rooli</p>

Taulukko 2. Kyselytulokset sosiaalisen kestävä kehityksen edistämisestä varhaiskasvatuksessa

Alkuperäinen ilmaus	Alateema	Pääteema
<p>“Jokainen saa olla ryhmässä omana yksilönään ja sen vuoksi arvokkaana ja tasa-arvoisena osana ryhmäämme.”</p> <p>“Harjoitellaan yhdessä, miten ristiriitatilanteita ratkotaan rakentavasti, tuetaan kaveri- ja tunnetaitoja esim. draaman avulla.”</p> <p>“Puututaan pieniinkin ristiriitatilanteisiin ja keskustellaan lasten kanssa yhdessä.”</p>	<p>Turvallinen ilmapiiri</p> <p>Kaveri- ja tunnetaitojen tukeminen</p>	<p>Yhteisöllisyys</p>
<p>“Lapset saavat vaikuttaa omaan päiväkotipäiväänsä: valita leikkejä ja toimintoja mielenkiinnon mukaan.”</p> <p>“Lapset huomioidaan yksilöinä.”</p> <p>“Toiminta suunnitellaan niin, että jokainen lapsi voi osallistua toimintaan ikä- ja kehitystason mukaisesti.”</p>	<p>Lapsen vaikuttamisen mahdollisuudet</p> <p>Inklusiivisuus</p> <p>Lapsen osallistumisen mahdollisuudet</p>	<p>Osallisuus ja toimijuus</p>
<p>“Lapset oppivat huolehtimaan toisistaan ja ympäristöstään kun me aikuiset vain johdonmukaisesti mallinamme asioita.”</p> <p>“Konkreettiset esimerkit sekä rakentava suora keskustelu ja palaute sekä työntekijän kyky itsereflektioon helpottaisivat asian omaksumisessa.”</p> <p>“Ryhmän koko ja sen lapsirakenne vaikuttaa paljon sen toteutumiseen. Välillä on tilanteita, että kädet eivät riitä.”</p>	<p>Esimerkkinä toimiminen</p> <p>Arviointi</p> <p>Itsereflektio</p> <p>Haasteet</p>	<p>Henkilöstön rooli ja toiminnan kehittäminen</p>

3.3 Opinnäytetyön eettisyys, kestävyys ja luotettavuus

Opinnäytetyön toteutuksessa tulee vastaan useita erilaisia tutkimuseettisiä kysymyksiä. Olennaista on, että opinnäytetyön tekijä on perehtynyt opinnäytetyönsä aiheeseen, tutkimuseettisiin ohjeistuksiin ja hyvän tieteellisen käytännön menettelytapoihin, tietosuojaan liittyviin periaatteisiin ja oman ammattikorkeakoulun ohjeisiin sekä henkilötietojen käsittelyyn. Lisäksi tarvittavista sopimuksista, aineistohallintasuunnitelmasta, tietosuojailmoituksesta ja tutkimusluvasta sekä niiden noudattamisesta huolehtiminen on tärkeää. Tutkimusta toteutettaessa ja tehdessä tulee

noudattaa tutkimuksen peruseriaatteita, jotka ovat luotettavuus, rehellisyys, vastuunkanto ja arvostus. Lisäksi ihmiseen kohdistuvassa tutkimuksessa on otettava yleisten eettisten periaatteiden lisäksi huomioon ihmistä ja inhimillistä toimintaa koskevat eettiset ohjeet. (Arene, 2025, ss. 6, 21–22) Myös lainsäädäntöön perehtyminen on tärkeää eettisesti kestävän tutkimuksen toteutumiseksi, ja tutkittavien anonymiteetin säilyttämisestä on tärkeä huolehtia. Lisäksi plagioinnin tarkastus ja lähteiden huolellinen merkintä on osa opinnäytetyön eettisyyttä.

Ihmiseen kohdistuvassa tutkimuksessa oleellista on kiinnittää huomiota tutkittavan kohteluun ja oikeuksiin. Tärkeää on luottamus ja sen edellytykseksi olennainen eettinen periaate on tutkimukseen osallistuvan tietoon pohjautuva suostumus. Osallistujalla on oikeus kieltäytyä osallistumasta tai keskeyttää osallistuminen tutkimukseen milloin tahansa. Lisäksi osallistumisen peruuttaminen tai lisätietojen saaminen tutkimuksesta, kuten sen sisällöstä, käytännön toteutuksesta tai henkilötietojen käsittelystä on oikeutettua. (Kohonen ym., 2019, s. 8) Tässä opinnäytetyössä olennaista oli ottaa huomioon kyselyyn vastaavien suostumus tutkimukseen. Tärkeää oli tiedottaa ja antaa riittävästi tietoa tutkimukseen osallistuville tutkimuksesta, sen toteutuksesta ja osallistumiseen liittyvistä oikeuksista (Liite 2). Suostumuslomake lähetettiin kyselyn yhteydessä (Liite 3). Kaiken kaikkiaan tätä opinnäytetyötä toteutettaessa on sitouduttu toimimaan hyvien tieteellisten käytäntöjen mukaan.

Opinnäytetyön toteutuksessa tulee ottaa huomioon kestävä kehitys ja vastuullisuus (HAMK, n.d.). Tässä opinnäytetyössä olennaista oli tarkastella kestävän kehityksen sosiaalista näkökulmaa. Sosiaalisessa kestävyudessa keskeistä on hyvinvoinnin edellytyksien siirtyminen sukupolvelta toiselle (Ympäristöministeriö, 2023). Keskeisiä sosiaalisen kestävyuden haasteita maailmanlaajuisesti ovat sukupuolten välinen epätasa-arvo, köyhyys, koulutuksen järjestäminen, ruoka- ja terveydenhuolto sekä jatkuva väestönkasvu. Näillä kaikilla on olennaisesti vaikutusta myös kestävän kehityksen toisiin ulottuvuuksiin eli ekologiseen ja taloudelliseen kestävyYTEEN. (Ympäristöministeriö, 2023)

Tämä opinnäytetyö voi edistää sosiaalisen kestävän kehityksen toteutumista varhaiskasvatuksessa. Yhdessä muiden kestävän kehityksen ulottuvuuksien kanssa sillä on tärkeä rooli lasten vastuullisen ja kestävän elämäntavan omaksumisessa. Tällä hetkellä se vaikuttaa kuitenkin jäävän jonkin verran vähemmälle huomiolle varhaiskasvatuksen arjessa kuin esimerkiksi ekologisen kestävyuden ulottuvuus, minkä vuoksi sen edistäminen varhaiskasvatuksen arjessa on tärkeää. Kestävän kehityksen toteutuminen vaatii sen eri ulottuvuuksien välisiin keskinäisriippuvuuksiin perehtymistä ja niiden ymmärtämistä.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden ja tutkimuksen toteuttamisen kannalta tutkijan toiminnalla ja rehellisyydellä on merkittävä rooli. Arviointia tehdään muun muassa tutkijan tekemiin valintoihin ja ratkaisuihin liittyen. Näin ollen luotettavuuden arviointia tehdään koko prosessin ajan esimerkiksi tutkimisen, teorian, analyysitavan, tuloksien ja johtopäätösten osalta. Oleellista on, että tutkija pystyy perustelemaan ja kuvaamaan tutkimustekstissä tehtyjä valintoja ja arvioimaan niiden toimivuutta tutkimuksen tavoitteiden kannalta. (Vilka, 2025, ss. 227–228)

Lisäksi tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa on otettava huomioon puolueettomuusnäkökulma, minkä mukaan tutkimuksen täytyy olla arvovapaata. Tämä on tärkeä huomioida, sillä tutkijan omilla arvoilla on vaikutusta tutkimuksessa tehtyihin valintoihin. Arvovapaa tutkimus tarkoittaa, että tutkija kertoo tutkimukseen vaikuttavista valinnoista, arvoista ja perusteluista avoimesti. Tätä kutsutaan tutkimuksen läpinäkyvyydeksi, joka puolestaan on vahvasti yhteydessä tutkimuksen tekemisen etiikkaan. (Vilka, 2025, ss. 229–230) Tämän opinnäytetyön tutkimuksen luotettavuutta on pyritty edistämään tutkimusprosessin eri vaiheissa tehtyjen arviointien kautta. Tehtyjä valintoja ja ratkaisuja on pyritty perustelemaan ja arvioimaan kriittisesti prosessin eri vaiheissa, kuten teoriaa, analyysiä ja tulkintojen tekoa toteutettaessa.

4 Tulokset

Tutkimuksessa haluttiin selvittää erityisesti varhaiskasvatuksen henkilöstön näkökulmia sosiaalisen kestävän kehityksen näkyvyydestä, toteutumisesta ja edistämisestä varhaiskasvatuksen arjessa. Varhaiskasvatuksen henkilöstölle lähetetty kysely sisälsi yhden suljetun ja neljä avointa kysymystä aiheesta. Kysely lähetettiin noin 20 henkilölle ja siihen vastasi kolme varhaiskasvatuksen työntekijää. Aineiston pohjalta saatiin vastauksia asetettuihin tutkimuskysymyksiin ja aineiston analyysi toteutettiin laadullisella sisällönanalyysillä etsimällä aineistosta yhdistäviä käsitteitä ja teemoja. Toteutetusta analysoinnista luotiin kaksi taulukkoa (ks. luku 3.2.2) kuvaamaan tutkimuskysymyksiin saatuja vastauksia.

Luvussa esitellään kyselytutkimuksesta saadut tulokset ja etsitään niiden avulla vastauksia asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Ensin käsitellään aineistosta ilmenneitä asioita liittyen sosiaalisen kestävän kehityksen näkyvyyteen ja toteutumiseen varhaiskasvatuksen arjessa. Tämän jälkeen käsitellään aineistosta ilmauksia liittyen siihen, miten sosiaalista kestävää kehitystä edistetään varhaiskasvatuksessa.

4.1 Sosiaalisen kestävän kehityksen näkyvyys ja toteutuminen varhaiskasvatuksen arjessa

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen avulla etsittiin tietoa sosiaalisen kestävän kehityksen näkyvyydestä ja toteutumisesta varhaiskasvatuksen arjessa. Tähän kysymykseen saatiin vastauksia ensimmäisen analyysitaulukon (Taulukko 1) ja siihen muodostuneiden ala- ja pääteemojen kautta. Muodostuneet pääteemat eli sosiaalisten taitojen vahvistaminen, yhdenvertaisuuden takaaminen ja henkilöstön rooli kuvaavat varhaiskasvatuksen arjen tilanteita, joissa sosiaalista kestävää kehitystä vastausten perusteella näkyy ja toteutuu.

Sosiaalisten taitojen vahvistaminen sisältää alateemoja, kuten tunne- ja kaveritaitoja, ristiriitojen ratkomista sekä kiusaamisen ennaltaehkäisyä. Kyseinen pääteema muodostui, koska vastauksissa korostuivat muun muassa kiusaamiseen, siihen puuttumiseen ja ennaltaehkäisyyn sekä kaveritaitojen käsittelyyn ja harjoitteluun liittyviä asioita. Lisäksi tunteiden käsittely, yhteiset säännöt ja myötätunto arjen eri tilanteissa kuvattiin konkreettisina esimerkkeinä, joissa näkyy sosiaalinen kestävyys.

V2. Puutimme tilanteisiin, joissa esiintyy epäasiallista käytöstä tai kohtaamista lasten välisissä tilanteissa.

V3. Puhutaan yhteisesti kaveritaidoista ja ryhmän säännöistä. Puututaan pieniinkin ristiriitatilanteisiin ja keskustellaan lasten kanssa yhdessä.

Aiheen toteutumista tarkasteltaessa toiseksi pääteemaksi muodostui **yhdenvertaisuuden takaaminen**. Ennen sitä kyseisen ryhmän alateemoiksi oli ryhmitelty yhdenvertainen kohtaaminen, lapsen tarpeista huolehtiminen, kasvattajan aktiivinen läsnäolo arjessa sekä positiivinen palaute. Näihin päädyttiin, sillä vastaajat mainitsivat muun muassa lasten yhdenvertaisen kohtaamisen tärkeyden, tarvittavan tuen järjestämisen sekä aidon läsnäolon ja hyvän huomaamisen arjessa.

V2. Kohtaamme lapset yhdenvertaisina heidän ikätasostaan, lähtökohdistaan, taidoistaan, sukupuolestaan tai taustastaan riippumatta.

V3. Keskitytään hyvän huomaamiseen eli annetaan paljon positiivista palautetta.

Kolmanneksi ja viimeiseksi pääteemaksi sosiaalisen kestävän kehityksen näkyvyyden ja toteutumisen osalta muodostui **henkilöstön rooli**. Tähän päädyttiin, sillä aineistosta ilmeni useita aiheeseen liittyviä käsityksiä. Vastauksissa kuvattiin muun muassa aiheen tuntemukseen, toteuttamiseen ja arviointiin liittyviä asioita. Alateemoiksi muodostuivat aiheesta käytävät keskustelut, aiheen tuntemus, kasvattajan sensitiivisyys ja reflektointi. Vastauksissa mainittiin, että aiheesta on käyty keskusteluja esimerkiksi palavereissa. Lisäksi tiimin toiminnan säännöllinen arviointi ja reflektointi sekä kasvattajien jatkuva läsnäolo ja herkkyys mainittiin vastauksissa.

V1. Olen lukenut ja keskustellut aiheesta päiväkodin palavereissa sekä vanhempien kanssa.

V3. Se vaatii jokaiselta tiimin kasvattajalta jatkuvaa läsnäoloa ja herkkyyttä.

4.2 Sosiaalisen kestävän kehityksen edistäminen varhaiskasvatuksessa

Toisella opinnäytetyön tutkimuskysymyksellä pyrittiin selvittämään, miten sosiaalista kestävää kehitystä edistetään varhaiskasvatuksessa. Tähän etsittiin vastauksia kyselyaineistosta ja sen pohjalta muodostetun toisen analyysitaulukon (Taulukko 2) avulla. Taulukkoon muodostui ala- ja pääteemoja kuvaamaan tapoja, joilla sosiaalisen kestävän kehityksen toteutumista edistetään. Pääteemoiksi muodostuivat yhteisöllisyys, osallisuus ja toimijuus sekä henkilöstön rooli ja toiminnan kehittäminen.

Pääteemoista **yhteisöllisyys** sisältää alateemat turvallinen ilmapiiri sekä kaveri- ja tunnetaitojen tukeminen. Turvallinen ja hyväksyvä ilmapiiri sekä sen merkitys korostuivat vastauksissa. Lisäksi tunne- ja kaveritaitojen harjoittelu sekä niiden käsitteleminen yhdessä mainittiin vastauksissa useamman kerran.

V1. Nämä asiat pitäisi olla perusasioita varhaiskasvatuksessa: turvallinen ja hyväksyvä ilmapiiri.

V1. Harjoitellaan yhdessä, miten ristiriitatilanteita ratkotaan rakentavasti, tuetaan kaveri- ja tunnetaitoja esim. draaman avulla.

Toiseksi pääteemaksi, jolla sosiaalista kestävää kehitystä edistetään, muodostui **osallisuus ja toimijuus**. Sen alateemoja ovat lapsen osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet sekä inklusiivisuus. Vastauksissa korostuivat lapsen mahdollisuudet

vaikuttaa omaan päivään, tekemiseen ja toimintaan. Lisäksi vastaajat totesivat tärkeäksi huomioida jokainen lapsi yksilöllisesti ja lisätä osallistumisen mahdollisuuksia.

V2. Osallisuus lisääntyy, kun emme edellytä jokaista osallistumaan samalla tavalla, vaan pystymme aikuisina tukemaan jokaisen omaa tapaa ilmaista osallisuuttaan.

V3. Myös pienille mahdollistetaan metsäretket. Valitaan riittävän helppokulkuinen metsä ja kuljetaan matkat rattailla, jotta voimavaroja jää metsän tutkimiseen.

Sosiaalisen kestävän kehityksen edistämisen osalta kolmas muodostunut pääteema oli **henkilöstön rooli ja toiminnan kehittäminen**. Ryhmän alateemoina olivat esimerkkinä toimiminen, arviointi, itsereflektio ja haasteet. Nämä muodostuivat, sillä kyselyn vastauksissa korostettiin lasten oppimista aikuisen esimerkin kautta. Lisäksi konkreettisten esimerkkien, keskusteluiden, palautteen ja oman toiminnan reflektoinnin uskottiin edistävän sosiaalisen kestävän kehityksen toteutumista ja asian omaksumista varhaiskasvatuksessa. Aiheen edistämiseen liittyen henkilöstö kertoi myös toiminnan toteuttamisen erilaisista haasteista. Esimerkiksi ryhmärakenteen ja resurssien puutteen arjessa mainittiin vaikuttavan sosiaalisen kestävän kehityksen edistämiseen varhaiskasvatuksessa. Vastauksissa mainittiin, että tällä hetkellä arkeen tarvittaisiin enemmän tukea, jotta ammattitaidon mukanaan tuomaa osaamista pystyttäisiin toteuttamaan paremmin teeman äärellä. Kyselyssä vastaajia pyydettiin arvioimaan sosiaalisen kestävän kehityksen käsitteen tuntemista. Suljettu kysymys sisälsi viisiportaisen Likert-asteikon, jossa 1 tarkoitti ”ei lainkaan tuttu” ja 5 ”erittäin tuttu”. Vastausten perusteella henkilöstö luokitteli sosiaalisen kestävyden käsitteen neutraaliksi tai vaikeaksi.

V1. Lapset oppivat huolehtimaan toisistaan ja ympäristöstään kun me aikuiset vain johdonmukaisesti mallinamme asioita.

V2. Yleisesti olen havainnut puutteita sosiaalisen kestävän kehityksen tukemisessa.

V3. Kaipaisin lisäkäsiä ja tukea arkeen, jotta voisimme toteuttaa ammattitaidon tuomaa osaamistamme tämänkin teeman äärellä.

Kyselyllä kerätystä aineistosta saatiin mielenkiintoista tietoa sosiaalisen kestävän kehityksen toteutumisesta sekä sen edistämisestä varhaiskasvatuksen arjessa. Vastausten perusteella voitiin muodostaa laajempia käsityksiä kuvaamaan ilmiötä ja hahmottamaan kokonaiskuvaa aiheesta, ja tulosten pohjalta tehtyjä johtopäätöksiä tarkastellaankin seuraavassa luvussa. Saatuja tuloksia ja aineiston perusteella tehtyjä tulkintoja verrataan aiempaan tutkimustietoon.

5 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Tutkimuksesta saatuja tuloksia on olennaista verrata aiempaan teoria- ja tutkimustietoon sekä pohtia niiden vastaavuutta aiheesta aiemmin saatuihin tutkimustuloksiin.

Opinnäytetyön kyselytutkimukseen saatujen vastausten perusteella voidaan todeta, että sosiaalinen kestävä kehitys toteutuu varhaiskasvatuksen arjessa monin eri tavoin. Sen toteutumiseen vaikuttavat monet tekijät, jotka näkyvät erityisesti varhaiskasvatuksen arvoina ja rakenteina.

Henkilöstön perehtyneisyys aiheeseen vaikuttaa tulosten perusteella vaihtelevalla, ja sosiaalisen kestävyuden toteuttamisessa koetaan mahdollisesti jonkin verran haasteita liittyen esimerkiksi konkreettisten esimerkkien puutteeseen tai liian kiireiseen arkeen. Sosiaalista kestävyyttä henkilöstö pyrkii tulosten mukaan edistämään erityisesti yhteisöllisyyttä ja lasten osallisuutta lisäämällä. Henkilöstön rooli ja merkitys ilmenivät sekä aiheen toteutumisen että sen edistämisen kannalta. Näin ollen voidaan todeta, että aiheen toteutuminen vaatii ennen kaikkea henkilöstön aktiivisuutta, kuten esimerkkinä toimimista, ohjaamista, arviointia ja kehittämistä.

Opinnäytetyön tulokset ovat verrattavissa aikaisempaan tutkimus- ja teoretietoon. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kiusaamiseen puuttuminen ja sen ennaltaehkäisy mainittiin tärkeänä ja olennaisena osana kestävästä elämäntapaa varhaiskasvatuksessa (Opetushallitus, 2022, s. 35). Kyselyyn tulleissa vastauksissa varhaiskasvatuksen henkilöstö korosti teeman toteutumista ja merkitystä varhaiskasvatuksen arjessa. Lisäksi varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvopohjaan kuuluva yhdenvertaisuus ja sen toteutuminen erottui saaduissa vastauksissa.

Tuloksissa mainittiin useamman kerran lasten ristiriitatilanteiden ratkominen ja niiden harjoittelu varhaiskasvatuksen arjessa, mikä myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on todettu keskeiseksi kestävästä elämäntapaa edistäväksi teemaksi.

Henkilöstön rooli puolestaan korostui opinnäytetyön tutkimuksessa saaduissa tuloksissa sekä aiheen toteutumisen että sen edistämisen osalta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa korostettiin henkilöstön roolin merkitystä lasten sosiaalisten ja tunne-elämän taitojen harjoittelussa sekä niiden kehityksen tukemisessa (Opetushallitus, 2022, s. 35).

Sosiaalisen kestävä kehityksen edistämisen osalta tuloksissa korostuivat lapsen osallisuuden ja toimijuuden merkitys. Vastaajat mainitsivat muun muassa lapsen mahdollisuuksista vaikuttaa omaan tekemiseen ja toimintaan lapsen mielenkiinnon mukaan. Varhaiskasvatuksen käsikirjassa lapsen osallisuus ja sen toteutuminen sekä toimijuus mainittiin merkittävinä tekijöinä muun muassa metakognitiivisten taitojen kehittymisen ja lapsen aseman vahvistumisen kannalta (Turja, 2020, ss. 40–41). Näiden on todistettu olevan keskeinen osa sosiaalista kestävyttä, esimerkiksi syrjäytymisen vähentämisen osalta (Nieminen, 2022, s. 6).

Weckström (2021) on selvittänyt tutkimuksessaan sosiaalista kestävyttä lasten osallisuuden ja osallisuuden toimintakulttuurin rakentamiseksi varhaiskasvatuksessa. Tulokset osoittivat, että lapset pitävät tärkeänä olla osana ryhmää ja tahtovat osallistua aktiivisesti sen toimintaan. Henkilöstön osalta puolestaan selvisi, että yhteisesti jaetun lapsuuskäsityksen uskottiin edistävän yhteistä osallisuuden toimintakulttuuria paremmin kuin yksittäisten työntekijöiden toteuttamat toimintatavat. (Weckström, 2021, s. 9) Nämä tulokset voidaan joissain määrin yhdistää tämän opinnäytetyön tutkimuksen tuloksiin. Opinnäytetyössä kyselyyn vastanneet varhaiskasvatuksen työntekijät korostivat lasten osallisuuden ja toimijuuden tukemista ja edistämistä. Lisäksi kyselyaineistosta ilmeni yhteisöllisyyden merkitys, jonka myös Weckström (2021, ss. 38, 63) mainitsee tärkeäksi teemaksi yksilöllisyyden sijaan. Weckströmin (2021) mukaan sosiaalisen kestävyden mukaista toimintaa varhaiskasvatuksessa estää kuitenkin kiire, joka ilmeni myös tämän opinnäytetyön tuloksissa. Kyselyn vastausten mukaan henkilöstö tahtoi toteuttaa ammattitaidon mukanaan tuomaa osaamista teeman äärellä, mutta arkeen tarvittaisiin enemmän tukea sen toteutumiseksi.

Rintakorven (2024) artikkelissa käsiteltiin erityisesti sosiaalisen kestävä kehityksen toteutumisen haasteita ja kehittämistä varhaiskasvatuksessa. Sosiaalisen kestävä kehityksen todettiin olevan tällä hetkellä puutteellista varhaiskasvatuksessa. Aiheen todettiin näkyvän erityisesti varhaiskasvatuksen arvoissa ja rakenteissa tullen esille erityisesti päivittäisissä kohtaamisissa lasten, vanhempien ja työntekijöiden kanssa. Käsitteen todettiin kuitenkin olevan henkilöstölle vielä varsin vieras ja, esimerkiksi erilaisten menetelmien tuominen osaksi omaa työtä saatettiin kokea haastavaksi. Sosiaalisen

kestävän kehityksen kehittämisen todettiin edellyttävän henkilöstöltä oman toiminnan arviointia, ajattelutapojen reflektointia, tietoa ja osaamista, yhteistyötä ja muutoshalukkuutta. (Rintakorpi, 2024, ss. 2, 5, 8)

Myös tämän opinnäytetyön kyselyvastausten perusteella sosiaalisen kestävyuden tunnistettiin näkyvän erityisesti varhaiskasvatuksessa arvoissa ja niiden toteutumisessa. Lisäksi vastauksissa ilmeni muutamia haasteita sosiaalisen kestävyuden toteutumisessa, kuten käsitteen vieraus ja resurssipula. Vastausten perusteella sosiaalisen kestävä kehityksen käsite koettiin neutraaliksi tai vaikeaksi, mikä puolestaan vahvistaa Rintakorven toteamusta käsitteen vieraudesta. Lisäksi artikkelin tavoin sosiaalisen kestävyuden kehittymisen kannalta itsereflektiota ja arviointia pidettiin tärkeinä kyselyn vastausten perusteella.

Valkosen ja Furun (2021) tutkimuksessa pyrittiin havainnollistamaan varhaiskasvatuksen henkilöstölle, millä tavoilla kestävä elämäntapaa varhaiskasvatuksessa voitaisiin edistää. Tulosten perusteella todettiin, että varhaiskasvatuksessa ei tällä hetkellä ole olemassa yhdenmukaista lähestymistapaa kestävyyskasvatukseen (Valkonen & Furu, 2021). Myös tämän opinnäytetyön tutkimukseen tulleiden vastausten ja niistä muodostettujen tulosten perusteella voitiin todeta, että esimerkiksi konkreettiset esimerkit voisivat helpottaa asian omaksumisessa. Lisäksi tuloksissa todettiin, että sosiaalisen kestävä kehityksen tukemisessa on todettu puutteita.

6 Pohdinta

Opinnäytetyön aiheeksi valikoitunut sosiaalinen kestävä kehitys varhaiskasvatuksessa on varsin ajankohtainen ja mielenkiintoinen aihe. Kestävän kehityksen sekä sen kokonaisuuden ja eri osa-alueiden välisten riippuvuussuhteiden ymmärtäminen on tärkeää, mutta myös melko monimutkaista sisäistää. Asetetut tavoitteet olisi tärkeä saavuttaa, mutta haasteita niiden toteutumiseksi on paljon. Aiheeseen perehtyessä ja syventyessä voi todeta, että kestävä elämäntavan tavoittelu vaatii myös uudenlaista ajattelua toteutuakseen. Varhaiskasvatuksessa kestävä elämäntapaan liittyvät tiedot ja taidot ovat tärkeitä, sillä vastuullinen luontosuhde sekä kestävä kehityksen mukaiset arvot ja toimintamallit omaksutaan usein jo lapsena. Kestävän kehityksen ekologisesta näkökulmasta on kuitenkin jo paljon tutkimustietoa, minkä vuoksi tässä opinnäytetyössä tahdottiin lähestyä aihetta erityisesti sen sosiaalisen näkökulman kautta.

Varhaiskasvatuksessa arvo- ja tapakasvatukseen liittyvät tiedot ja sisällöt ovat tärkeitä, mistä syystä aihe ja sen tutkimus sopivat hyvin työelämään suunnattaviksi.

Työn toteutus sujui hyvin ja prosessin aikana on oppinut paljon uutta. Erityisesti tutkimusta tehdessä täytyi perehtyä sen moniin erilaisiin vaiheisiin ja niiden eri sisältöihin. Tutkimuksen toteuttamisen ja sen tulosten myötä saatiin vastauksia tutkimustehtävälle asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Sosiaalisen kestävän kehityksen näkyvyyden, toteutumisen sekä edistämisen todettiin toteutuvan erilaisilla tavoilla varhaiskasvatuksen arjessa. Vastauksissa painottui keskeisesti henkilöstön rooli, mutta myös varhaiskasvatuksessa vallitsevat arvot ja niiden vaaliminen. Saadut tulokset vahvistivat jossain määrin omia, aiheesta ilmenneitä ennakko-oletuksia, mutta tarjosivat myös paljon uutta tietoa. Esimerkiksi henkilöstön laaja aiheen käsittely ja tunnistaminen arjessa yllättivät jonkin verran. Ennakko-oletusten mukaisesti aiheen käsitteellisen ilmauksen tunnistaminen on kuitenkin haastavampaa.

Tutkimuksessa saadut tulokset muodostettiin tutkimusaineistosta tehtyjen tulkintojen pohjalta. Aineistosta pyrittiin tekemään havaintoja ja yhdistämään niitä laajemmiksi kokonaisuuksiksi. Tutkittavasta aiheesta tehtyjä tulkintoja yleistettiin ja niitä verrattiin aikaisempiin samasta aiheesta tehtyihin tutkimuksiin ja teoriaan. Vertailun kautta vastaavuutta aikaisempien tutkimusten ja tämän opinnäytetyön tutkimuksen tulosten välillä löytyi melko paljon, ja siten tulokset vahvistavat jo olemassa olevaa teoriaa. Toisaalta tutkimusta ja esimerkiksi laadittua kyselyä tulee arvioida kriittisesti, ja sen vuoksi on hyvä pohtia toteutetun kyselyn kysymyksiä. Esimerkiksi kysymys kestävän kehityksen edistämiseen liittyen sisälsi esimerkinomaisesti erilaisia teemoja. Tämä saattoi jonkin verran ohjata kyselyyn vastaavia avaamaan aihetta mainittujen teemojen kautta. Toisaalta kysymys olisi saattanut olla liian haastava ilman aiheen avaamista ja vastausten saaminen siten hankalampaa.

Kyselyyn vastasi yhteensä kolme varhaiskasvattajaa eli tutkimusaineisto jäi melko pieneksi. Laadullisessa tutkimuksessa aineiston koolla ei kuitenkaan ole väliä (Vilka, 2025, s. 179). Tämä tarkoittaa, että laadullisessa tutkimuksessa aineiston koko perustuu sen sisällölliseen laatuun, ei määrälliseen laajuuteen. Tutkimusaineisto toimii tällöin apuvälineenä esimerkiksi ilmiön ymmärtämisessä. Olennaista on siis pohtia, saako tutkimusongelmasta kattavan kuvan aineiston avulla ja mitä tutkimuskohteesta saadaan aineiston avulla selville tai mitä voidaan yleistää. (Vilka, 2025, ss. 179–180)

Toteutettua tutkimusta ja siitä saatuja tuloksia voidaan hyödyntää sosiaalisen kestävän kehityksen käsittelyssä varhaiskasvatuksen arjessa. Aiheen toteutumisesta ja edistämisestä saadut tulokset tukevat aiempaa käsitystä ja tarjoavat konkreettista tietoa siitä, miten sosiaalinen kestävä kehitys ymmärretään varhaiskasvatuksen henkilöstön keskuudessa. Jatkossa aihetta on tarpeen tutkia lisää esimerkiksi selvittämällä laajemmin eri varhaiskasvatyksiköiden henkilöstön käsityksiä aiheesta ja vertailla tuloksia mahdollisten kestävyyskasvatuksen erojen selvittämiseksi. Tähän on tarvetta, sillä tutkimusten mukaan eri yksiköiden välillä voi esiintyä paljonkin vaihtelua kestävyyskasvatuksen toteuttamisessa, eikä varhaiskasvatuksessa ole yhtä yhdenmukaista mallia sen toteuttamiselle.

Lähteet

- Arene. (2025). *Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset*. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene. [AMMATTIKORKEAKOULUJEN OPINNÄYTETÖIDEN EETTISET SUOSITUKSET 2025.pdf](#)
- Business College Helsinki. (n.d.). *Kestävän kehityksen edistäminen*. <https://keke.bc.fi/Kestava-kehitys/suomi/sosiaalinen/>
- Foster, R., Mansikka-Aho, A. & Salonen, A. (2022). Ekososiaalinen sivistys Osallistumisen, vaikuttamisen ja kestävän tulevaisuuden rakentamisen pohjana. Teoksessa N. Hienonen, P. Nilivaara, M. Saarnio & M-P. Vainikainen (toim.), *Laaja-alainen osaaminen koulussa – Ajattelijana ja oppijana kehittyminen* (ss. 204–217). Gaudeamus Oy.
- Günther, K., Hasanen, K. & Juhila, K. (2021). Johdanto: Analyysi ja tulkinta. Teoksessa J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Haettu 29.4.2025 osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/analyysi-ja-tulkinta/>
- HAMK. (n.d.). *Opinnäytetyö*. Hämeen ammattikorkeakoulu. <https://www.hamk.fi/opiskelijalle/opintojen-suunnittelu/opinnaytetyo/>
- Karvonen, S. & Uotinen, J. (2024). *Sosiaalinen kestävyys*. Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/sosiaalinen-kestavyys>
- Kohonen, I., Kuula-Luumi, A. & Spoof, S.-K. (toim.). (2019). *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa* (2. uud. p.). Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 3/2019. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf
- Kronqvist, E-V. (2020). Varhaispedagogiikan kehityspsykologinen perusta. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.), *Varhaiskasvatuksen käsikirja* (ss. 10–28). PS-kustannus.
- Kuntaliitto. (1.9.2022). *Sosiaalinen kestävyys*. <https://www.kuntaliitto.fi/hyvinvointi-ja-sivistys/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistaminen/sosiaalinen-kestavyys>
- Nieminen, V. (2022). *Sosiaalisesti kestävä osallisuus kuntien arjessa*. Kuntaliiton julkaisusarja: Uutta kunnista. <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2022/2160-sosiaalisesti-kestava-osallisuus-kuntien-arjessa>
- Nivala, E. & Ryyänen, S. (2024). *Sosiaalipedagogiikka – Kohti inhimillistä yhteiskuntaa ja kestävä elämää*. Gaudeamus Oy.
- Opetushallitus. (2022). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022*. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_2.pdf
- Opetushallitus. (n.d.). *Lasten osallisuus*. <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/lasten-osallisuus>

- Korhonen, A. (n.d.). *Taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys*. Opetushallitus.
<https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/taloudellinen-sosiaalinen-ja-kulttuurinen-kestavyys>
- Rintakorpi, K. (2024). *Sosiaalinen kestävyys varhaiskasvatuksessa* [artikkeli, Laurea-ammattikorkeakoulu]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2024100325999>
- Salonen, A. O., & Bardy, M. (2015). Ekososiaalinen sivistys herättää luottamusta tulevaisuuteen. *Aikuiskasvatus*, 35(1), 4–15. <https://doi.org/10.33336/aik.94118>
- Schönach, P., Lyytimäki, J., Massa, I. & Furman, E. (2022). Kestävyyden idean ja politiikan kehittyminen. Teoksessa T. Halonen, K. Korhonen-Kurki, J. Niemelä & J. Pietikäinen (toim.), *Kestävyyden avaimet – Kestävyytieteen keinoin ihmisen ja luonnon yhteiselo* (ss. 57–106). Gaudeamus Oy.
- Siirilä, J. & Salonen, A. O. (2023). Kohti kestävä elämää, yhteiskuntaa ja maailmaa. Teoksessa R. Foster, H. L. T. Heikkinen, C. Nyberg, A. Saari & A. O. Salonen (toim.), *Kertomuksia kestävästä elämästä* (ss. 22–42). Into Kustannus Oy. <https://erepo.uef.fi/server/api/core/bitstreams/9f458f2a-1674-4036-a8e7-b003f2b0dbc7/content>
- Siivonen, K., Cantell, H., Ihanainen-Rokio, O., Kurenlahti, M., Laakso, S., Latvala-Harvilahti, P., Pietikäinen, J. & Salonen, A.O. (2022). Kestävyyssmurroksen keinot. Teoksessa T. Halonen, K. Korhonen-Kurki, J. Niemelä & J. Pietikäinen (toim.), *Kestävyyden avaimet – Kestävyytieteen keinoin ihmisen ja luonnon yhteiselo* (ss. 199–265). Gaudeamus Oy.
- Suomen YK-Liitto. (n.d.). *Kestävä kehitys – Historiaa ja toiminnan taustoja*. <https://www.ykliitto.fi/kestava-kehitys/kestava-kehitys-historiaa-ja-toiminnan-taustoja><https://www.ykliitto.fi/kestava-kehitys/kestava-kehitys-historiaa-ja-toiminnan-taustoja>
- Tietoarkisto. (2021a). *Aineistotyytit. Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/aineistotyytit/aineistotyytit/>
- Tietoarkisto. (2021b). *Kyselylomakkeen laatiminen. Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/kyselylomake/laatiminen/>
- Tietoarkisto. (2021c). *Posti- ja verkkokyselyaineiston kokoaminen. Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/postikysely/postikysely/>
- Turja, L. (2020). Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.), *Varhaiskasvatuksen käsikirja* (ss. 38–55). PS-kustannus.
- Ulkoministeriö. (n.d.). *Agenda 2030 – Kestävän kehityksen tavoitteet*. https://um.fi/agenda-2030-kestavan-kehityksen-tavoitteet?utm_source=chatgpt.com
- Valkonen, S. & Furu, A-C. (5.3.2021). Miten käsitellä kestävä elämäntapaa lasten kanssa? – Uusi työkalu kestävä varhaiskasvatuksen kehittämiseen. *Tutkittua varhaiskasvatuksesta*. <https://tutkittuavarhaiskasvatuksesta.com/2021/03/05/miten-kasitella-kestavaa-elamantapaa-lasten-kanssa-uusi-tyokalu-kestavan-varhaiskasvatuksen-kehittamiseen/> Kirjoita tekstiä napsauttamalla tai napauttamalla tätä.

Varhaiskasvatuslaki 540/2018. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2018/540>

Vilkkä, H. (2025). *Tutki ja kehitä*. Santalahti-kustannus.

Vuori, J. (2021). Laadullinen sisällönanalyysi. Teoksessa J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Haettu 29.4.2025 osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/laadullinen-sisallonanalyysi/>

Weckström, E. (2021). *Kertoen rakennettu – Toimien toteutettu: Sosiaalisesti kestävä osallisuuden toimintakulttuurin rakentaminen varhaiskasvatuksessa* [väitöskirja, Itä-Suomen yliopisto]. eRepo. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-4288-3>

Ympäristöministeriö. (15.3.2023). *Mitä on kestävä kehitys?* <https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys>

Liite 1. Aineistohallintasuunnitelma

Opinnäytetyön nimi: Sosiaalisen kestävän kehityksen toteutuminen varhaiskasvatuksessa

Opinnäytetyön tekijä(t): Sofia Moberg

1 Opinnäytetyön aineiston kuvaus

Aineisto kerätään Kanta-Hämeen alueella sijaitsevan päiväkodin varhaiskasvatuksen henkilöstöltä. Aineistonhankinta menetelmänä tutkimuksessa käytetään kyselyä, joka toteutetaan Webropol -ohjelman avulla. Analysoitava aineisto tulee olemaan tekstitiedostona ja sisältää mittaustuloksia. Arkaluonteisia henkilötietoja kyseisessä tutkimuksessa ei kerätä tai säilytetä.

2 Aineiston tallennus ja säilytys

Tutkimusaineisto tallennetaan ja säilytetään Webropol -ohjelmassa, joka on suojattu salasanalla. Aineistoa pääsee näkemään ja käyttämään ainoastaan opinnäytetyön tekijä sekä mahdollisesti tarvittaessa opinnäytetyön ohjaaja. Aineisto tuhotaan, kun opinnäytetyön valmistumisesta on kulunut vuosi.

3 Henkilötietojen ja arkaluonteisten tietojen käsittely

Opinnäytetyötä varten kerättyä aineistoa käytetään vain siihen liittyvässä tutkimuksessa. Aineistoa säilytetään tutkimuseettisiä periaatteita noudattaen ja niin, että aineisto on vain tutkijan/opiskelijan saavutettavissa. Tässä opinnäytetyössä ei käsitellä henkilötietoja.

4 Aineiston omistajuus

Tämän opinnäytetyön aineiston ja sen tulokset omistaa kyseisen opinnäytetyön tekijä. Toimeksiantajalla ei ole opinnäytetyön aineistojen omistus- ja käyttöoikeuksia.

5 Aineiston jatkokäyttö työn valmistumisen jälkeen

Tämän opinnäytetyön tutkimusaineistoa ei jatkokäytetä. Opinnäytetyön hyväksymispäivästä eteenpäin opinnäytetyön tekijä säilyttää aineistoa tietoturvallisesti vuoden ajan. Näin opinnäytetyön tulokset voidaan tarvittaessa varmistaa. Tämän jälkeen aineisto hävitetään tietoturvallisesti.

Liite 2. Tietosuojailmoitus: Varhaiskasvatuksen henkilöstön käsityksiä sosiaalisen kestävä kehityksen toteutumisesta ja edistämisestä varhaiskasvatuksen arjessa

6.3.2025

1. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Tämän tietosuojailoituksen tarkoituksena on antaa EU:n yleisen tietosuoja-asetukset edellyttämät tiedot Sofia Mobergin opinnäytetyön tutkimuksessa käsiteltävistä henkilötiedoista, mistä henkilötiedot ovat peräisin ja miten niitä käytetään tutkimuksessa.

Opinnäytetyön tutkimuksen aiheena on tutkia varhaiskasvatuksen henkilöstön käsityksiä sosiaalisen kestävä kehityksen toteutumisesta ja edistämisestä varhaiskasvatuksen arjessa. Tutkimuksessa selvitetään varhaiskasvatuksen henkilöstön näkökulmia sosiaalisen kestävä kehityksen näkyvyydestä, toteutumisesta ja edistämisestä varhaiskasvatuksen arjessa. Lisäksi tarkoituksena on kartoittaa varhaiskasvatuksen henkilöstön tietoisuutta ja ymmärrystä käsiteltävästä aiheesta. Tutkimuksen tuloksia hyödynnetään varhaiskasvatuksen toiminnan kehittämisessä.

Tutkimuksessa kerätään kyselytutkimusaineisto Webropol-kyselyllä. Tutkimusaineisto tuhoetaan vuosi opinnäytetyön julkaisemisen jälkeen. Opinnäytetyötä ohjaa Mari Korhonen [<https://www.hamk.fi/yhteys/mari-korhonen/>].

Tutkimuksen kesto: 2.9.2024-10.6.2025

Kyseessä on kertatutkimus.

2. Yhteyshenkilö tutkimusta koskevissa asioissa

Sofia Moberg

Puhelin: XXXXXXXXXXX, sähköpostiosoite: XXXXX

3. Tutkimuksen suorittajat

Sofia Moberg

4. Käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietojen käsittelyperusteena on suostumus.

5. Henkilötietosisältö ja säilytysajat

Tutkimuksessa kerätään seuraavat tiedot:

- Vastaajan kokemukset ja näkemykset (kyselyn avovastaukset)

Tutkimuksessa ei lähtökohtaisesti kerätä arkaluonteisia henkilötietoja. Tutkimuksessa ei kerätä suoria eikä vahvoja epäsuoria yksittäisiä henkilötietoja, eikä niitä yhdistetä muihin tietoihin muista lähteistä. Kyselyn avovastaukset voivat kuitenkin sisältää henkilötietoja, joiden kautta henkilöt saat-tavat olla tunnistettavissa. Aineistonkeruun jälkeen aineistoista poistetaan mahdolliset suorat ja vahvat epäsuorat tunnisteet, esimerkiksi viittaukset henkilöiden nimiin.

Opinnäytetyön tekijä säilyttää tutkimusaineiston vuoden ajan opinnäytetyön hyväksymispäivästä, jotta opinnäytetyön tulokset voidaan tarvittaessa varmistaa, ja hävittää tämän jälkeen aineiston.

6. Rekisteröidyt

Rekisteröityinä ovat:

- Tutkimukseen osallistuvat Kanta-Hämeen alueella toimivan päiväkodin varhaiskasvatuksen henkilöstö.

7. Rekisterin tietolähteet

Tutkimuksessa ei kerätä henkilötietoja.

8. Henkilötietojen vastaanottajat

Tutkimuksessa ei kerätä henkilötietoja.

- Kyselyaineiston keräämisen palvelun toteuttaa Webropol Oy.
- Aineiston tallennuspaikkana on HAMK Oy:n verkkolevy.

9. Rekisterin suojauksen periaatteet

Henkilötietoihin sovelletaan seuraavia suojatoimia:

A) Manuaaliset aineistot: Tutkimuksessa ei ole manuaalisia aineistoja.

B) Sähköiset aineistot: Kyselyaineiston tiedot kerätään Webropolilla. Sähköisen aineiston keräämisen palveluihin tutkimuksen tekijällä on henkilökohtaiset käyttäjätunnukset. Muu mahdollisesti tarvittava käsittely tehdään HAMKin tietojen luokitteluohjeen mukaisilla välineillä. Kerätty aineisto anonymisoidaan ennen analysointia, mikäli mahdollista. Muussa tapauksessa tutkittaviin viittaavat suorat ja vahvat epäsuorat henkilötiedot poistetaan.

10. Rekisterinpitäjä

Sofia Moberg

Puhelin: XXXXXXXXXXX, sähköpostiosoite: XXXXX

11. Automaattinen päätöksenteko

Rekisterissä ei tehdä automaattista päätöksentekoa.

12. Tietojen siirto EU:n tai ETA:n ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä EU:n tai ETA:n ulkopuolelle.

13. Rekisteröidyn oikeudet ja niiden rajoittaminen

EU:n yleinen tietosuoja-asetus (2016/679) antaa rekisteröidylle seuraavat oikeudet:

- Oikeus peruuttaa suostumus

Rekisteröidyllä on milloin tahansa oikeus peruuttaa suostumuksensa. Suostumuksen peruuttaminen ei vaikuta ennen suostumuksen peruuttamista suoritetun käsittelyn lainmukaisuuteen. (Artikla 7.)

- Oikeus saada pääsy tietoihinsa

Rekisteröidyllä on oikeus saada rekisterinpitäjältä vahvistus siitä, käsitellään häntä koskevia henkilötietoja. Rekisteröidyllä on oikeus saada pääsy tietoihinsa. Tarkastusoikeudesta voidaan periä maksu tai siitä voidaan kieltäytyä, jos pyynnöt ovat ilmeisen perusteettomia tai kohtuuttomia, erityisesti jos niitä esitetään toistuvasti. (Artikla 12 ja artikla 15.)

- Oikeus tietojen oikaisemiseen

Rekisteröidyllä on oikeus vaatia rekisterissä olevan virheellisen tiedon oikaisemista (artikla 16). Korjaamispyyntö tehdään kirjallisesti. Joissain tietojärjestelmissä henkilö pystyy myös itse korjaamaan omat tietonsa.

- Oikeus tietojen poistamiseen

Rekisteröidyllä on oikeus vaatia henkilötietojensa poistamista, jos yksi seuraavista toteutuu (artikla 17):

- Henkilötietoja ei enää tarvita niihin tarkoituksiin, joita varten ne kerättiin tai joita varten niitä muutoin käsiteltiin
- Rekisteröity peruuttaa suostumuksen, eikä käsittelyyn ole muuta laillista perustetta
- Rekisteröity vastustaa käsittelyä eikä käsittelyyn ole olemassa perusteltua syytä (artikla 21)
- Henkilötietoja on käsitelty lainvastaisesti
- Henkilötiedot on poistettava unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön perustuvan rekisterinpitäjään sovellettavan lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi;

Rekisteröidyllä kuitenkin ei ole oikeutta tietojen poistamiseen tutkimuksissa, mikäli tietojen poistaminen todennäköisesti estää kyseisen käsittelyn tai vaikeuttaa sitä suuresti.

- Oikeus käsittelyn rajoittamiseen

Rekisteröidyllä on oikeus käsittelyn rajoittamiseen, jos yksi seuraavista toteutuu (artikla 18):

- Rekisteröity kiistää henkilötietojen paikkansapitävyyden, jolloin käsittelyä rajoitetaan ajaksi, jonka kuluessa rekisterinpitäjä voi varmistaa niiden paikkansapitävyyden
- Käsittely on lainvastaista ja rekisteröity vastustaa henkilötietojen poistamista ja vaatii sen sijaan niiden käytön rajoittamista
- Rekisterinpitäjä ei enää tarvitse kyseisiä henkilötietoja käsittelyn tarkoituksiin, mutta rekisteröity tarvitsee niitä oikeudellisen vaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi

- Rekisteröity on vastustanut henkilötietojen käsittelyä artikla 21 kohdan nojalla odottaessa sen todentamista, syrjäyttävätkö rekisterinpitäjän oikeudet perusteet rekisteröidyn perusteet.

- Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen

Rekisteröidyllä on oikeus saada koneluettavassa muodossa häntä koskevat henkilötiedot, jotka hän on rekisterinpitäjälle toimittanut, mikäli käsittely perustuu suostumukseen ja käsittely tapahtuu automaattisesti. (Artikla 20.)

- Pyynnöt näiden oikeuksien käyttämiseen osoitetaan:

Sofia Moberg

Puhelin: XXXXXXXXXXX, sähköpostiosoite: XXXXX

- Oikeus tehdä valitus

Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistolle. Lisätietoja <https://tietosuoja.fi/>.

Liite 3. Saatekirje ja Webropol-kyselylomake.

Sosiaalisen kestäväen kehityksen toteutuminen varhaiskasvatuksessa

Hei! Olen Sofia Moberg ja opiskelen sosionomiksi Hämeen ammattikorkeakoulussa. Teen opinnäytetyötä, jonka aiheena on sosiaalisen kestäväen kehityksen toteutuminen varhaiskasvatuksessa. Kyselyn tarkoituksena on selvittää varhaiskasvatuksen henkilöstön näkökulmia sosiaalisen kestäväen kehityksen näkyvyydestä ja toteutumisesta varhaiskasvatuksen arjessa. Opinnäytetyön ohjaajana toimii sosiaalialan lehtori Mari Korhonen.

Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja voit milloin tahansa keskeyttää osallistumisesi. Kyselyssä ei kerätä eikä tallenneta henkilötietoja. Aineistoa käsitellään luottamuksellisesti ja hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti. Vastaamalla kyselyyn annat suostumuksen vastausten käyttöön tässä opinnäytetyössä. Valmis opinnäytetyö julkaistaan [Theseuksessa](#). Henkilötietojen käsittely kuvataan opinnäytetyön [tietosuojailmoituksessa](#).

Toivoisin aktiivista osallistumista kyselyyn, jonka avulla voidaan tuottaa tietoa sosiaalisen kestäväen kehityksen toteutumisesta ja tunnistamisesta varhaiskasvatuksen arjessa. Kyselyyn vastaaminen vie aikaa noin 5-10 minuuttia ja sen toteuttamiseen on saatu asianmukainen lupa Hämeenlinnan kaupungilta. Pyydän vastauksia 4.4.2025 mennessä.

Mikäli sinulla herää kysyttävää kyselyyn tai opinnäytetyöhön liittyen, vastaan mielelläni. Kiitos vastauksistanne jo etukäteen!

Ystävällisin terveisin,
Sofia Moberg
sofia.moberg@student.hamk.fi

[Tallenna ja jatka myöhemmin](#)

[Seuraava](#)

50% Valmis

Sosiaalisen kestäväen kehityksen toteutuminen varhaiskasvatuksessa

Tässä kyselyssä käsitellään sosiaalista kestäväen kehitystä/sosiaalista kestävyyttä, joka on yksi kestäväen kehityksen ulottuvuuksista. Kestäväen kehityksen eri ulottuvuudet eli ekologinen, sosiaalinen, kulttuurinen ja taloudellinen ulottuvuus tulee huomioida tasavertaisesti ja niiden luomaa kokonaisuutta ymmärtää entistä paremmin.

Sosiaalista kestäväen kehitystä on elämän perusedellytysten turvaaminen, perusoikeuksien saavuttaminen ja tasavertaisten mahdollisuuksien luominen, esimerkiksi hyvinvointiin ja päätöksentekoon osallistumiseen liittyen. Varhaiskasvatuksessa sosiaalinen kestävä kehitys takaa lapsille yhtäläiset mahdollisuudet sekä välittää hyviä arvoja, tapoja ja asenteita, jotka mahdollistavat ja tukevat yhteistä hyvää.

[Tallenna ja jatka myöhemmin](#)

Onko sosiaalisen kestäväen kehityksen/sosiaalisen kestävyiden käsite sinulle entuudestaan tuttu?

	1	2	3	4	5	
Ei lainkaan	☐	☐	☐	☐	☐	Erittäin tuttu

Halutessasi voit avata aiheita tarkemmin ja kertoa esim. miten ja mitä kautta olet aiheeseen perehtynyt (koulutus, työ, media yms.)

Sosiaalisen kestävän kehityksen teemoja ovat esimerkiksi osallisuus, yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja kiusaamisen ehkäisy. Millä käytännön tavoilla niitä edistetään varhaiskasvatusryhmäsi arjessa? Kerro esimerkkejä.

Tallenna ja jatka myöhemmin

Kuinka hyvin koet sosiaalisen kestävän kehityksen ja sen teemojen toteutuvan varhaiskasvatuksen arjessa? Perustele vastauksesi.

Onko sinun mielestäsi sosiaalinen kestävä kehitys haastava yhdistää osaksi kestävää elämäntapaa varhaiskasvatuksessa? Kaipaisitko enemmän konkreettisia esimerkkejä kestävyyskasvatuksen tueksi, millaisia?

Tallenna ja jatka myöhemmin

Edellinen Lähetä

100% Valmis